

The purpose of this apparatus is to show all variation within **Family 35**, as identified by a complete collation of the following fifty-eight representative MSS—18, 35, 128, 141, 204, 510, 547, 553, 586, 645, 689, 789, 824, 867, 928, 1023, 1040, 1046, 1072, 1075, 1111, 1117, 1133, 1145, 1147, 1199, 1251, 1339, 1384, 1435, 1461, 1496, 1503, 1572, 1628, 1637, 1652, 1667, 1705, 1713, 2122, 2221, 2253, 2261, 2265, 2273, 2323, 2352, 2382, 2466, 2503, 2554, 2621, 2765, 2875, 2876, Iviron 2110 and Leukosia 65 [the last two do not yet have a GA number, so far as I know]. The first reading is that of the family and represents the vote of all the collated MSS (listed above) that are not identified as having a variant. It goes without saying that the base text is that of the family archetype, empirically determined.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ¹

1.1 Αρχη του ευαγγελιου Ιησου Χριστου, Υιου του Θεου!

[John the baptizer]

1.2 Ὡς γεγραπται εν τοις προφηταις—“Ἴδου, εγω αποστειλω τον αγγελον μου προ προσωπου σου, ὃς κατασκευασει την ὁδον σου εμπροσθεν σου.”³ “Φωνη βοωντος: Ἐν τη ερημῳ ἑτοιμασατε την ὁδον Κυριου, ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου!”—4 Εγενετο Ιωαννης βαπτιζων εν τη ερημῳ και κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αφεσιν ἁμαρτιων. 5 Και εξεπορευετο προς αυτον πασα ἡ² Ιουδαια χωρα και οἱ³ Ἱεροσολυμιται, και εβαπτιζοντο παντες εν τῳ Ιορδανη ποταμῳ ὑπ’ αυτου, εξομολογουμενοι τας ἁμαρτιας αυτων.

6 Ἦν δε ὁ⁴ Ιωαννης⁵ ενδεδυμενος τριχας καμηλου⁶ και ζωνην δερματινην περι την οσφυν αυτου, και εσθιων ακριδας και μελι αγριον. 7 Και εκηρυσσεν λεγων: “Ερχεται ὁ ισχυροτερος μου οπισω μου, οὐδ’ ουκ ειμι ἱκανος κυψας λυσαι τον ἱμαντα των ὑποδηματων αυτου. 8 Εγω μεν εβαπτισα ὑμας εν ὑδατι, αυτος δε βαπτισει ὑμας εν Πνευματι Ἁγιῳ.”

[Jesus is baptized]

1.9 Και εγενετο εν εκειναις ταις ἡμεραις, ηλθεν ὁ⁷ Ιησους απο Ναζαρετ της Γαλιλαιας και εβαπτισθη ὑπο Ιωαννου εις τον Ιορδανην. 10 Και ευθεως αναβαινων απο του ὑδατος ειδεν σχιζομενους τους ουρανους και το Πνευμα, ὡσει περιστερην, καταβαινον επ’ αυτον. 11 Και **φωνη** εγενετο εκ των ουρανων: “Συ εἶ ὁ Υιός μου, ὁ αγαπητος, εν ᾧ ευδοκησα!”

[Jesus is tested]

1.12 Και ευθεως το Πνευμα αυτον εκβαλλει εις την ερημον. 13 Και ἦν εκει εν τη ερημῳ ἡμερας τεσσαρακοντα πειραζομενος ὑπο του Σατανα, και ἦν μετα των θηριων· και οἱ⁸ αγγελοι διηκουουν αυτω.

[Jesus ministers in Galilee]

1.14 Μετα δε το παραδοθηναι τον Ιωαννην, ηλθεν ὁ Ιησους εις την Γαλιλαιαν κηρυσσων το ευαγγελιον της βασιλειας του Θεου 15 και λεγων ὅτι “Πεπληρωται ὁ καιρος και ηγγικεν ἡ βασιλεια του Θεου. Μετανοειτε και πιστευετε εν τῳ ευαγγελιω.”

[Peter, Andrew, James, John]

16 Περιπατων δε παρα την θαλασσαν της Γαλιλαιας ειδεν⁹ Σιμωνα και Ανδρεαν¹⁰ τον αδελφον αυτου, του Σιμωνος, βαλλοντας αμφιβληστρον εν τη θαλασση, ησαν γαρ ἄλιεις. 17 Και ειπεν αυτοις ὁ Ιησους, “Δευτε οπισω μου, και ποιησω ὑμας γενεσθαι¹¹ ἄλιεις ανθρωπων”. 18 Και ευθεως αφεντες τα δικτυα αυτων ηκολουθησαν αυτω. 19 Και προβας εκειθεν ολιγον ειδεν Ιακωβον, τον¹² του Ζεβεδαιου, και Ιωαννην τον αδελφον αυτου, και αυτους εν τῳ¹³ πλοιῳ καταρτιζοντας τα

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©.

² η || --- 2621

³ οι || --- 2621

⁴ ο || --- [5%] 1145

⁵ ιωαννης || ιωαννης 645

⁶ ενδεδυμενος τριχας καμηλου 2352^c || ~ 312 2352

⁷ ο || --- [55%] 2221

⁸ οι || η 1251

⁹ ειδεν || ιδε 2466

¹⁰ ανδρεαν || ανδραιαν 2352

¹¹ γενεσθαι || --- 1384

¹² τον || --- 141

¹³ L.65 is missing 1:1-19.

δικτυα. 20 Και ευθεως εκαλεσεν αυτους, και αφεντες τον πατερα αυτων¹ Ζεβεδαιον εν τω πλοιω μετα των μισθωτων απηλθον οπισω αυτου.

[A demonized man]

21 Και εισπορευονται² εις Καπερναουμ. Και ευθεως τοις σαββασιν εισελθων εις την συναγωγην εδιδασκεν. 22 Και εξεπλησσαντο επι τη διδαχη αυτου, ην γαρ διδασκων αυτους ως εξουσιαν εχων, και ουχ ως οί γραμματεις.

23 Και ην εν τη συναγωγη αυτων³ ανθρωπος εν πνευματι ακαθαρτω· και ανεκραξεν 24 λεγων: “Εα, τί ημιν και σοι,⁴ Ιησου Ναζαρηνη?⁵ Ηλθες απολεσαι ημας? Οιδα⁶ σε τις ει—ο αγιος του Θεου!” 25 Και επετιμησεν αυτω ο Ιησους λεγων, “Φιμωθητι και εξελθε εξ αυτου!” 26 Και σπαραξαν αυτον το πνευμα το ακαθαρτον, και κραξαν φωνη μεγαλη εξηλθεν εξ⁷ αυτου. 27 Και εθαμβηθησαν παντες, ωστε συζητειν προς εαυτους, λεγοντας: “Τί εστιν τουτο? Τίς η διδαχη η καινη⁸ αυτη? ‘Οτι κατ’ εξουσιαν και τοις πνευμασιν τοις ακαθαρτοις επιτασσει, και υπακουουσιν αυτω!” 28 Εξηλθεν δε η ακοη αυτου ευθυσ εις ολην την περιχωρον της Γαλιλαιας.

[Peter’s mother-in-law]

29 Και ευθεως εκ της συναγωγης εξελθοντες ηλθον εις την οικιαν Σιμωνος και Ανδρεου, μετα Ιακωβου και Ιωαννου. 30 Η δε πευθερα του Σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα, και ευθεως λεγουσιν αυτω περι αυτης. 31 Και προσελθων ηγειρειν αυτην, κρατησας της χειρος αυτης, και αφηκεν αυτην ο πυρετος ευθεως και διηκονει αυτοις.

[Many healings]

32 Οψιας δε γενομενης, οτε εδου ο ηλιος, εφερον προς αυτον παντας τους κακως εχοντας και τους δαιμονιζομενους. 33 Και η πολις ολη επισυνηγμενη ην προς την θυραν, 34 και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα⁹ εξεβαλεν· και ουκ ηφιεν¹⁰ λαλειν τα δαιμονια, οτι ηδεισαν αυτον Χριστον ειναι.¹¹

[Alone to pray]

35 Και πρωι εννυχον λιαν αναστας, εξηλθεν και απηλθεν εις ερημον τοπον, κακει προσηυχето. 36 Και κατεδιωξαν¹² αυτον ο Σιμων και οί μετ’ αυτου, 37 και ευροντες αυτον λεγουσιν αυτω οτι “Παντες σε ζητουσιν”. 38 Και λεγει αυτοις: “Αγωμεν εις τας εχομενας κωμοπολεις, ινα και εκει κηρυξω· εις τουτο γαρ εληλυθα.”¹³

39 Και ην κηρυσσων εν ταις συναγωγαίς αυτων εις ολην την Γαλιλαιαν, και τα δαιμονια εκβαλλων.

[The hinge—proof, evaluation, rejection, blasphemy]

[A leper—the proof]

1.40 Και ερχεται προς αυτον λεπρος παρακαλων αυτον και γονυπετων αυτον και λεγων αυτω οτι “Εαν θελης, δυιασαι με καθαρισαι”. 41 Ο δε Ιησους σπλαγχνισθεις,¹⁴ εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου και λεγει αυτω, “Θελω· καθαρισθητι!” 42 Και ειποντος αυτου, ευθεως απηλθεν απ’ αυτου η λεπρα,¹⁵ και εκαθαρισθη. 43 Και εμβριμησαμενος αυτω, ευθεως εξεβαλεν αυτον, 44 και λεγει αυτω: “‘Ορα μηδενι μηδεν ειπης· αλλ’ υπαγε, σεαυτον δειξον τω ιερει και προσενεγκαι¹⁶ περι του καθαρισμού σου ἄ προσεταξεν Μωσης, εις μαρτυριον αυτοις.”¹⁷ 45 Ο δε εξελθων¹⁸ ηρξατο

¹ αυτων || αυτον 789,1199

² εισπορευονται || εισπορευεται 128,547

³ αυτων 1145^c || --- 141,1145

⁴ σοι || συ 141

⁵ ναζαρηνη || ναζαρινη 1251

⁶ οιδα || οιδας 2466

⁷ εξ || απ 1117

⁸ καινη || κεινη 18

⁹ πολλα || πολα 1637

¹⁰ ηφιεν || ηφειε 1667

¹¹ χριστον ειναι || --- (59.9%) 2221^c

¹² κατεδιωξαν || κατεδιωξεν [5%] 1199

¹³ εληλυθα || εξεληλυθα [59%] 2221

¹⁴ σπλαγχνισθεις || σπλαγχνιθεις 1147

¹⁵ απ αυτου η λεπρα 2352^c || ~ 3412 [10%] 2352

¹⁶ προσενεγκαι || προσενεγκε [75%] 689,1133,1199,1384,1705,2221

¹⁷ αυτοις || αυτων 824

¹⁸ εξελθων || 1 εξω 1435

κηρυσσειν¹ πολλά και διαφημιζειν² τον λογον, ὡστε μηκετι αυτον δυνασθαι φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλ' εζω εν ερημοις τοποις ἦν· και ηρχοντο προς αυτον πανταχοθεν.³

[A paralytic—the evaluation]

2.1 Και εισηλθεν παλιν εις Καπερναουμ δι' ἡμερων, και ηκουσθη ὅτι εις οικον εστιν.

2 Και ευθεως συνηχθησαν πολλοι ὡστε μηκετι χωρειν, μηδε τα προς την θυραν, και ελαλει αυτοις τον λογον. 3 Και ερχονται προς αυτον παραλυτικον φεροντες, αιρομενον ὑπο τεσσαρων. 4 Και μη δυναμενοι προσεγγισαι αυτω δια τον οχλον, απεστεγασαν την στεγην ὅπου ἦν· και εξορυξαντες χαλωσιν τον κραββατον εφ' ὧ ὁ παραλυτικος κατεκειτο. 5 Ἴδων δε ὁ Ἰησους την πιστιν αυτων λεγει τω παραλυτικῳ, "Τεκνον, αφεωνται σοι αι ἁμαρτιαι σου".

6 Ἦσαν δε τινες των γραμματεων εκει καθημενοι, και διαλογιζομενοι εν ταις καρδιαις αυτων: 7 "Τί οὗτος οὕτως λαλει βλασφημιας? Τίς δυναται αφιεναι ἁμαρτιας ει μη εἷς, ὁ Θεος?" 8 Και ευθεως επιγυνους ὁ Ἰησους τω πνευματι αυτου⁴ ὅτι οὕτως αυτοι διαλογιζονται εν ἑαυτοις ειπεν αυτοις: "Τί ταυτα διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις ὑμων? 9 Τί εστιν ευκοπωτερον: ειπειν τω παραλυτικῳ, 'Αφεωνται σου αι ἁμαρτιαι', ἢ ειπειν, 'Εγειραι και αρων τον κραββατον σου και περιπατει!'?" 10 Ἴνα δε ειδητε ὅτι εξουσιαν εχει ὁ Υἱος του Ανθρωπου επι της γης αφιεναι ἁμαρτιας"—λεγει τω παραλυτικῳ: 11 "Σοι λεγω, εγειραι⁵ και αρων τον κραββατον σου και ὑπαγε⁶ εις τον οικον σου!" 12 Και ηγερθη ευθεως και αρας τον κραββατον εξηλθεν εναντιον παντων· ὡστε εξιστασθαι παντας και δοξαζειν τον Θεον, λεγοντας ὅτι⁷ "Ουδεποτε οὕτως ειδομεν!"

[Matthew called]

13 Και εξηλθεν παλιν παρα την θαλασσαν· και πας ὁ οχλος ηρχετο προς αυτον, και εδιδασκεν αυτους. 14 Και παραγων, ειδεν Λευιν τον του Αλφαιου καθημενον επι το τελωνιον, και λεγει αυτω, "Ακολουθει μοι".⁸ Και αναστας ηκολουθησεν αυτω.

15 Και εγενετο, εν τω κατακεισθαι αυτον εν τη οικια αυτου, και πολλοι τελωναι και ἁμαρτωλοι συνανεκειντο⁹ τω Ἰησου και τοις μαθηταις αυτου· ησαν γαρ πολλοι και ηκολουθησαν¹⁰ αυτω. 16 Και οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι, ιδοντες αυτον εσθιοντα μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων, ελεγον τοις μαθηταις αυτου, "Τί ὅτι μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων εσθιει και πινει?" 17 Και ακουσας ὁ Ἰησους λεγει αυτοις: "Ου χρειαν εχουσιν οἱ ισχυοντες ιατρου, αλλ' οἱ κακως εχοντες.¹¹ Ουκ ηλθον καλεσαι δικαιους, αλλα ἁμαρτωλους εις μετανοιαν."

[Fasting]

18 Και ησαν οἱ μαθηται Ἰωαννου και οἱ των Φαρισαιων νηστευοντες· και ερχονται και λεγουσιν αυτω, "Δια τί οἱ μαθηται Ἰωαννου και οἱ των Φαρισαιων νηστεουσιν, οἱ δε σοι μαθηται ου νηστεουσιν?" 19 Και ειπεν αυτοις ὁ Ἰησους: "Μη δυνανται οἱ υἱοι του νυμφωνος, εν ὧ ὁ νυμφιος μετ' αυτων εστιν, νηστεειν? Ὅσον χρονον μεθ' ἑαυτων εχουσιν τον νυμφιον ου δυνανται νηστεειν. 20 Ἐλευσονται δε ἡμεραι ὅταν απαρθη απ' αυτων ὁ νυμφιος, και τοτε νηστεουσιν, εν εκειναις ταις ἡμεραις.

[Cloth and wineskins]

21 "Και ουδεις επιβλημα ῥακου¹² αγναφου επιρραπτει¹³ επι ἱματιω παλαιω, ει δε μη, αιρει το πληρωμα αυτου το καινον του παλαιου, και χειρον σχισμα γινεται. 22 Και ουδεις βαλλει οινον νεον εις ασκου¹⁴ παλαιου, ει δε μη, ῥησσει ὁ οινος ὁ νεος¹⁴ τους ασκου¹⁴, και ὁ οινος εκχειται και οἱ ασκοι απολουνται· αλλα οινον νεον εις ασκου¹⁴ καινους βλητεον."

[Jesus is Lord of the Sabbath]

¹ κηρυσσειν || κηρυσσειν 1075

² διαφημιζειν || διαφιμηζειν 645

³ πανταχοθεν || παντοθεν [10 %] 2221

⁴ ο Ἰησους τω πνευματι αυτου || ~ 34512 2876

⁵ εγειραι || εγειρε [55%] 510

⁶ υπαγε || υπαγαι 2503

⁷ οτι || -- 645

⁸ μοι || μι 510 (apparently)

⁹ συνανεκειντο || συνεκειντο 645

¹⁰ ηκολουθησαν || ηκολλουθησαν 1251

¹¹ εχοντες || 1 και 1384

¹² ρακου^s || ρακκου^s 1637

¹³ επιρραπτει || επιραπτει [20%] 204 (corrected? has a dot over the ρ)

¹⁴ ο οινος ο νεος || ~ 142 689

23 Και εγενετο¹ παραπορευεσθαι αυτον,² εν³ τοις σαββασιν, δια των σποριμων, και ηρξαντο οι μαθηται αυτου οδον ποιειν,⁴ τιλλοντες τους σταχυας. 24 Και οι Φαρισαιοι ελεγον αυτω, “Ιδε, τι ποιουσιν εν τοις σαββασιν ο ουκ εξεστιν?” 25 Και αυτος⁵ ελεγει αυτοις: “Ουδεποτε⁶ ανεγνωτε τι εποιησεν Δαυιδ, οτε χρεϊαν εσχεν και επεινασεν,⁷ αυτος και οι μετ’ αυτου? 26 Πως εισηλθεν εις τον οικον του Θεου (επι Αβιαθαρ αρχιερωσ) και τους αρτους της προθεσεωσ εφαγεν, ουσ ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις ιερευσιν,⁸ και εδωκεν και⁹ τοις συν¹⁰ αυτω ουσιν?” 27 Και ελεγει αυτοις: “Το σαββατον δια τον ανθρωπον εγενετο, ουχ ο ανθρωπος δια το σαββατον. 28 Ωστε Κυριος εστιν ο Υιος του Ανθρωπου και του σαββατου.”

[A Sabbath healing—the rejection]

3.1 Και εισηλθεν παλιν εις την συναγωγην, και ην εκει ανθρωπος εξηραμμενην¹¹ εχων την χειρα. 2 Και παρετηρουν αυτον, ει τοις σαββασιν θεραπευσει αυτον, ινα κατηγορησωσιν¹² αυτου. 3 Και λεγει τω ανθρωπω τω εξηραμμενην εχοντι την χειρα, “Εγειραι¹³ εις το μεσον”. 4 Και λεγει αυτοις: “Εξεστιν τοις σαββασιν αγαθοποιησαι¹⁴ η κακοποιησαι, ψυχην σωσαι η αποκτειναι?” Οι δε εισιωπων. 5 Και περιβλεψιαμενος αυτους μετ’ οργης, συλλυπομενος επι τη παρωσει¹⁵ της καρδιασ αυτων, λεγει τω ανθρωπω, “Εκτεινον την χειρα σου!” Και εξετεινεν, και αποκατεσταθη¹⁶ η χειρ αυτου υγιης ωσ η αλλη! 6 Και εξελθοντες οι Φαρισαιοι ευθεωσ μετα των Ηρωδιανων συμβουλιον εποιουν κατ’ αυτου, οπως αυτον απολεσωσιν.

[Healings by the Sea]

7 Και ο Ιησους ανεχωρησεν μετα των μαθητων αυτου προς¹⁷ την θαλασσαν· και πολυ πληθος απο της Γαλιλαιασ ηκολουθησεν αυτω—και απο της Ιουδαιασ 8 και απο Ιεροσολυμων και απο της¹⁸ Ιδουμιασ και περαν του Ιορδανου, και οι περι Τυρον και Σιδωνα. Πληθος πολυ, ακουσαντες οσα εποιει, ηλθον προς αυτον. 9 Και ειπεν τοις μαθηταισ αυτου ινα πλοιαριον προσκαρτερη¹⁹ αυτω, δια τον οχλον, ινα μη θλιβωσιν αυτον. 10 Πολλους γαρ εθεραπευσεν, ωστε επιπιπτειν αυτω ινα αυτου αψωνται,²⁰ οσοι ειχον μαστιγασ. 11 Και τα πνευματα τα ακαθαρτα—οταν αυτον εθεωρει,²¹ προσεπιπτεν αυτω και εκραζεν,²² λεγοντα οτι “Συ ει ο Υιος του Θεου!” 12 Και πολλα²³ επετιμα²⁴ αυτοις ινα μη φανερουν αυτον ποιησωσιν.

[The Twelve chosen]

13 Και αναβαινει εις το ορος και προσκαλειται ουσ ηθελεν αυτος, και απηλθον προς αυτον. 14 Και εποιησεν δωδεκα, ινα ωσιν²⁵ μετ’ αυτου και ινα αποστελλη²⁶ αυτοις κηρυσσειν 15—και εχειν εξουσιαν θεραπευειν τασ νοσουσ και εκβαλλειν τα δαιμονια. 16 Και επεθηκεν τω Σιμωνι ονομα²⁷ Πετρον, 17 και Ιακωβον τον του Ζεβεδαιου και Ιωαννην τον αδελφον του²⁸

¹ εγενετο || 1 εν τω 1705

² παραπορευεσθαι αυτον || ~ 21 689

³ εν || --- [7%] 547,1040,1251

⁴ ποιειν || πειν 1251,2765 (it looks like 2554's exemplar had πειν, and the copyist duly copied it, but then realized it was a mistake [obvious] and corrected it)

⁵ αυτος 2323^c || --- [3%] 2323

⁶ ουδεποτε || ουκ 547^c

⁷ και επεινασεν 35^c || --- 35

⁸ ιερευσιν || αρχιερευσιν [0.5%] 204

⁹ και 1147^c || --- 1147

¹⁰ συν || μετ 1040,1667

¹¹ εξηραμμενην 35^c || εξηραμμενην [2%] 35,128^{ix},2323 (sp)

¹² κατηγορησωσιν || κατηγορησουσιν 1133,2261

¹³ εγειραι || εγειρε [40%] 1339,2875

¹⁴ αγαθοποιησαι 645^c || αγαθοποησαι 645

¹⁵ παρωσει || παρωσει 2466

¹⁶ αποκατεσταθη || απεκατεσταθη [35%] 1705

¹⁷ προς || εις [5%] 547,645,1251,2765

¹⁸ της || --- 128

¹⁹ προσκαρτερη || προσκαρτερει 2265

²⁰ αψωνται || αψονται 645,1199

²¹ εθεωρει || εθεωρη 1628

²² εκραζεν || εκραζειν 1040

²³ πολλα || --- 1384

²⁴ επετιμα || επιτιμα 2466

²⁵ ωσιν || οσοι 645,1251

²⁶ αποστελλη || αποστελλει 1199 || αποστελλεσ 2503 (apparently)

²⁷ ονομα || --- 2265

²⁸ του || --- 2876

Ιακώβου (και επεθηκεν αυτοις ονοματα 'Βοανεργες', ὅ ἐστιν 'Υἱοι βροντης')· 18 και Ανδρεαν και Φιλιππον και Βαρθολομαιον και Ματθαιον και Θωμαν και Ιακωβον του¹ του Αλφαιου και Θαδδαιον και Σιμωνα τον Κανανιτην· 19 και Ιουδαν² Ισκαριωτην, ὃς και παρεδωκεν αυτον.

20 Και ερχονται εις οικον· και συνερχεται παλιν οχλος, ὥστε μη δυνασθαι αυτους μηδε³ αρτον φαγειν. 21 Και ακουσαντες οἱ παρ' αυτου εξηλθον κρατησαι αυτον, ελεγον γαρ ὅτι "Εξεστη!"

[Scribes blaspheme the Holy Spirit]

22 Και οἱ γραμματεις⁴ οἱ απο 'Ιεροσολυμων καταβαντες ελεγον ὅτι "Βεελζεβουλ εχει", και ὅτι "Εν τω αρχοντι των δαιμονιων εκβαλλει τα δαιμονια". 23 Και προσκαλεσαμενος αυτους εν παραβολαις ελεγεν αυτοις: "Πως δυναται Σατανας Σαταναν εκβαλλειν? 24 Και εαν βασιλεια εφ' ἑαυτην μερισθη, ου δυναται σταθηναι ἡ βασιλεια εκεινη. 25 Και εαν οικια εφ' ἑαυτην μερισθη, ου δυναται σταθηναι ἡ⁵ οικια εκεινη.⁶ 26 Και ει ὁ Σατανας ανεστη εφ' ἑαυτον και μεμερισται, ου δυναται σταθηναι, αλλα τελος εχει. 27 Ουδεις δυναται τα σκευη του ισχυρου, εισελθων εις την οικιαν αυτου, διαρπασαι, εαν μη πρωτον τον ισχυρον δηση—και τοτε την οικιαν αυτου διαρπαση.

28 "Αμην⁷ λεγω ὑμιν ὅτι παντα αφεθησεται τα ἁμαρτηματα τοις υἱοις των ανθρωπων,⁸ και⁹ βλασφημια¹⁰ ὅσας αν βλασφημησωσιν· 29 ὃς δ' αν βλασφημησῃ εις το Πνευμα το 'Αγιον ουκ εχει αφεσιν εις τον αιωνα, αλλ' ενοχος εστιν αιωνιου κρισεως" 30—ὅτι ελεγον, "Πνευμα ακαθαρτον εχει".

[Jesus goes on the offensive]

[New relationships]

3.31 Ερχονται ουν οἱ αδελφοι και ἡ μητηρ αυτου και εξω ἑστωτες απεστειλαν προς αυτον, φωνουντες αυτον. 32 Και εκαθητο οχλος περι αυτον· ειπον δε αυτω, "Ιδου, ἡ μητηρ σου και οἱ αδελφοι σου και αι¹¹ αδελφαι σου εξω ζητουσιν σε". 33 Και απεκριθη αυτοις λεγων, "Τίς εστιν ἡ μητηρ μου ἡ οἱ αδελφοι μου?" 34 Και περιβλεψαμενος κυκλω τους περι αυτον καθημενους λεγει: "Ιδου ἡ μητηρ μου και οἱ αδελφοι μου!¹² 35 "Ὅς γαρ αν ποιησῃ¹³ το θελημα του Θεου, οὗτος¹⁴ αδελφος μου και αδελφη μου και μητηρ μου¹⁵ εστιν."

[Many parables]

4.1 Και παλιν ηρξατο διδασκειν παρα την θαλασσαν. Και συνηχθη προς αυτον οχλος πολυς, ὥστε αυτον¹⁶ εμβαντα¹⁷ εις το πλοιον καθησθαι, εν τη θαλασση, και πας ὁ οχλος προς την θαλασσαν, επι της γης, ἦν. 2 Και εδιδασκεν αυτους εν παραβολαις¹⁸ πολλα, και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου:

[Parable of the sower]

3 "Ακουετε! Ιδου, εξηλθεν ὁ σπειρων του σπειραι. 4 Και εγενετο, εν τω σπειρειν, ὃ μεν επεσεν παρα την ὁδον, και ηλθεν τα πετεινα και κατεφαγεν αυτο. 5 Αλλο δε επεσεν επι το πετρωδες ὅπου ουκ ειχεν γην¹⁹ πολλην, και ευθεως εξαντελειεν δια το μη εχειν βαθος γης. 6 'Ηλιου δε ανατειλαντος εκαυματισθη, και δια το μη εχειν ριζαν εξηρανθη. 7 Και αλλο επεσεν εις τας ακανθας, και ανεβησαν αι ακανθαι και συνεπιξαν²⁰ αυτο, και καρπον ουκ εδωκεν. 8 Και

¹ τον || του 1147

² Ιουδαν || 1 τον 1145

³ μηδε || μητε [70%] 2221

⁴ γραμματεις || 1 και 1111

⁵ 1628 omits βασιλεια εκεινη (25) και εαν οικια εφ' ἑαυτην μερισθη ου δυναται σταθηναι η (obvious homoioteleuton)

⁶ 1667 probably omitted verse 25 (both homoioteleuton and -arcton), then erased verse 26 so as to copy in both verses, correctly, in a cramped hand.

⁷ αμην || 11 1145 (repeats), 2621

⁸ υιοις των ανθρωπων || ανθρωποις 1384

⁹ και || 1 αι [10%] 1251

¹⁰ βλασφημιαι || βλασφημιας 2265

¹¹ αι || οι 1199

¹² μου || --- 1199

¹³ ποιηση || ποιησει 2273

¹⁴ ουτος || 1 και 547^c

¹⁵ μου || --- [65%] 553, 1199

¹⁶ αυτον || --- [1%] 1339

¹⁷ 1040 repeats εμβαντα from one line to the next

¹⁸ παραβολαις || παραβολλαις 2765

¹⁹ γην || --- 2265

²⁰ συνεπιξαν || συνεπιηξαν 645

αλλο επεσεν εις¹ την γην την καλην, και εδιδου καρπον αναβαινοντα και αυξανοντα—και εφερεν εν τριακοντα και εν ἑξηκοντα και εν ἑκατον.” 9 Και ελεγεν, “Ο εχων ωτα ακουειν, ακουετω!”

[The why of parables]

10 Ὅτε δε εγενετο κατα μονας,² ηρωτησαν³ αυτον οἱ περι αυτον, συν τοις δωδεκα, την παραβολην. 11 Και ελεγεν αυτοις: “Υμιν δεδοται γνωιναι το μυστηριον της βασιλειας του Θεου· εκεινοις δε τοις⁴ εξω εν παραβολαις τα παντα γινεται, 12 ἵνα: Ἐλεποντες βλεπωσιν, και μη ιδωσιν· και ακουοντες ακουωσιν, και μη συνιωσιν· μηποτε επιστρεψωσιν και αφεθη αυτοις τα ἁμαρτηματα.”

[‘The sower’ explained]

13 Και λεγει αυτοις: “Ουκ οιδατε την παραβολην ταυτην? Και πως πασας τας παραβολας γνωσεσθε? 14 Ὁ σπειρων τον λογον σπειρει. 15 Οὔτοι δε εισιν οἱ παρα την ὁδον ὅπου σπειρεται ὁ λογος: και ὅταν ακουσωσιν, ευθεως ερχεται ὁ Σατανας και αιρει τον λογον τον εσπαρμενον εν ταις καρδιαις αυτων. 16 Και οὔτοι εισιν ὁμοιως οἱ ἐπι τα πετρωδη⁵ σπειρομενοι: οἱ, ὅταν ακουσωσιν τον λογον, ευθεως μετα χαρας λαμβανουσιν αυτον, 17 και ουκ εχουσιν ριζαν εν ἑαυτοις αλλα προσκαιροι εισιν—εἴτα γενομενης⁶ θλιψεως ἢ διωγμου δια τον λογον, ευθεως σκανδαλιζονται. 18 Και οὔτοι εισιν οἱ εις τας ακανθας σπειρομενοι: οἱ τον λογον ακουοντες, 19 και αἰ μεριμναι του αιωνος τουτου και ἡ απατη του πλουτου και αἰ περι τα λοιπα επιθυμιαι εισπορευομεναι συμπνιγουσιν τον λογον, και ακαρπος γινεται. 20 Και οὔτοι εισιν οἱ ἐπι την γην την καλην⁷ σπαρευτες: οἱτινες ακουουσιν τον λογον και παραδεχονται και καρποφορουσιν—εν τριακοντα και εν ἑξηκοντα και εν ἑκατον.”

[The candlestick]

21 Και ελεγεν αυτοις: “Μητι ὁ λυχνος ερχεται ἵνα ὑπο τον μοδιον τεθη ἢ ὑπο την κλινην? Ουχ ἵνα ἐπι⁸ την λυχνιαν ἐπιτεθη? 22 Ου γαρ εστιν⁹ κρυπτον ὃ εαν μη φανερωθη, ουδε εγενετο αποκρυφον αλλ’ ἵνα εις φανερον ελθῃ. 23 Εἰ τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω!” 24 Και ελεγεν αυτοις: “Βλεπετε τί ακουετε. Εἰν ὧ μετρω μετρεῖτε¹⁰ αντιμετρηθησεται¹¹ ὑμιν· και προστεθησεται ὑμιν τοις ακουουσιν. 25 Ὅς γαρ αν¹² εχη, δοθησεται αυτω, και ὃς ουκ εχει, και ὃ εχει ἀρθησεται ἀπ’ αυτου.”

[Spontaneous growth]

26 Και ελεγεν: “Οὔτως εστιν ἡ βασιλεια του Θεου ὡς εαν ανθρωπος βαλη¹³ τον σπορον ἐπι της γης 27 και καθευδη και εγειρηται¹⁴ νυκτα και ἡμεραν, και ὁ σπορος βλαστει και μηκυνηται,¹⁵ ὡς ουκ οιδεν αυτος. 28 Αυτοματη γαρ ἡ γη καρποφορει: πρωτον χορτον, εἴτα σταχυν, εἴτα πληρη σιτον εν τω σταχυι. 29 Ὅταν δε παραδω ὁ καρπος, ευθεως αποστελλει το¹⁶ ὄρεπανον, ὅτι παρεστηκεν ὁ θερισμος.”

[The mustard seed]

30 Και ελεγεν: “Τίνοι ὁμοιωσομεν¹⁷ την βασιλειαν του Θεου, ἢ εν ποια παραβολη παραβαλωμεν¹⁸ αυτην? 31 Ὡς κοκκον¹⁹ σιναπεως,²⁰ ὃς ὅταν σπαρη ἐπι της γης, μικροτερος παντων των σπερματων εστιν των ἐπι της γης, 32 και ὅταν σπαρη, αναβαινει και γινεται παντων των λαχανων μειζων και ποιει κλαδους μεγαλους, ὡστε δυνασθαι ὑπο την σκιαν αυτου τα πετεινα του ουρανου κατασκηνουν.”

¹ εις || ἐπι 2876

² κατα μονας || γαμος 1199

³ ηρωτησαν || ἐπηρωτησαν [2%] 1339^v

⁴ τοις || της 1667

⁵ ὁμοιως οἱ ἐπι τα πετρωδη || ~ 23451 1435

⁶ γενομενης || γινομενης 141,204,553,1133,1147,2273

⁷ την καλην || --- 2265 (h)

⁸ ἐπι || ὑπο [2%] 547,1199,1251,1705

⁹ εστιν || 1 τι [50%] 1.2110^c

¹⁰ μετρεῖτε || μετρεῖται 1384

¹¹ αντιμετρηθησεται || αντιμετριθησεται 1667,2122,2621 (sp)

¹² αν || εαν [4%] 553

¹³ βαλη || βαλλη 1705,2323

¹⁴ εγειρηται || εγειρεται [20%] 1199,2122

¹⁵ μηκυνηται || μηκυνεται 1199

¹⁶ το || τον 1251

¹⁷ ὁμοιωσομεν 1713^c || ὁμοιωσωμεν [43%] 1145,1652^c,1713,2122,2261^c,2265 || ὁμοιωσω 1133,2261

¹⁸ παραβαλωμεν || παραβαλομεν 689

¹⁹ κοκκον || κοκκω [10%] 1705

²⁰ σιναπεως || συναπεως 1117,1133,1199,2621 (sp)

33 Και τοιαυταις παραβολαις πολλαις ελαλει αυτοις τον λογον, καθως εδυναντο¹ ακουειν.
34 Χωρις δε παραβολης ουκ ελαλει αυτοις, κατ' ιδιαν δε τοις μαθηταις αυτου επελευεν παντα.

[A supernatural tempest]

35 Και λεγει αυτοις εν εκεινη τη ημερα, οψιας γενομενης, “Διελθωμεν εις το περαν”.
36 Και αφεντες τον οχλον, παραλαμβανουσιν αυτον, ως ην εν τω πλοιω (και αλλα δε πλοιαρια ην μετ' αυτου). 37 Και γινεται λαιλαψ ανεμου μεγαλη, τα δε κυματα επεβαλεν εις το πλοιον, ωστε αυτο² ηδη γεμιζεσθαι. 38 Και ην αυτος επι τη πρυμνη, επι το προσκεφαλαιον καθευδων· και διεγειρουσιν αυτον και λεγουσιν αυτω, “Διδασκαλε! Ου μελει³ σοι οτι απολλυμεθα?” 39 Και διεγερθεις, επετιμησεν τω ανεμω και ειπεν τη θαλασση, “Σιωπα· πεφιμωσο!” Και εκοπασεν ο ανεμος, και εγενετο γαληνη⁴ μεγαλη.⁵ 40 Και ειπεν αυτοις: “Τί δειλοι εστε ουτως? Πως ουκ εχετε πιστιν?” 41 Και εφοβηθησαν φοβον μεγαν, και ελεγον προς αλληλους, “Τίς αρα ουτος εστιν, οτι και ο ανεμος⁶ και η θαλασσα υπακουουσιν αυτω!?”

[The 'legion']

5.1 Και ηλθον⁷ εις το περαν της θαλασσης, εις την χωραν των Γαδαρημων. 2 Και εξελθοντι αυτω εκ του πλοιου, ευθεως απηνητησεν αυτω εκ των μνημειων⁸ ανθρωπος εν πνευματι ακαθαρτω 3—δς την οικησιν⁹ ειχεν εν τοις μνημασιν. Και ουτε αλυσεσιν ουδεις ηδυνατο¹⁰ αυτον δησαι, 4 δια το αυτον¹¹ πολλακις πεδαις και αλυσεσιν¹² δεδεσθαι, και διεσπασθαι υπ' αυτου τας αλυσεις, και τας πεδας συντετριφθαι, και ουδεις αυτον ισχυσεν¹³ δαμασαι. 5 Και δια παντος, νυκτος και ημερας, εν τοις μνημασιν και εν τοις ορεσιν,¹⁴ ην κραζων και κατακοπτων εαυτον¹⁵ λιθοις. 6 Ιδων δε τον Ιησουν απο μακροθεν, εδραμεν και προσεκυνησεν¹⁶ αυτω,¹⁷ 7 και κραξας φωνη μεγαλη¹⁸ ειπεν: “Τί εμοι και σοι,¹⁹ Ιησου,²⁰ Υιε του Θεου του υψιστου? Ορκιζω σε τον Θεον, μη με βασανισης!” 8 Ελεγεν γαρ αυτω, “Εξελθε, το πνευμα το ακαθαρτον, εκ²¹ του ανθρωπου!” 9 Και επηρωτα αυτον, “Τί σοι ονομα?” Και απεκριθη, λεγων, “Λεγων ονομα μοι, οτι πολλοι εσμεν”. 10 Και παρεκαλει²² αυτον πολλα ινα μη αυτους αποστειλη²³ εξω της χωρας. 11 Ην δε εκει προς τω²⁴ ορει αγελη χοιρων μεγαλη²⁵ βοσκομενη. 12 Και²⁶ παρεκαλεσαν αυτον παντες οι δαιμονες, λεγοντες, “Πεμψον ημας εις τους χοιρους, ινα εις αυτους εισελθωμεν”. 13 Και επετρεψεν αυτοις²⁷ ευθεως²⁸ ο Ιησους· και εξελθοντα τα πνευματα τα ακαθαρτα²⁹ εισηλθον³⁰ εις τους χοιρους, και ωρμησεν η αγελη κατα του κρημνου εις την θαλασσαν (ησαν δε ως δισχιλιοι),³¹ και επινυγοντο εν τη θαλασση.

¹ εδυναντο || ηδυναντο [20%] 1145,1705 || ιδυναντο 1251 (sp)

² αυτο || αυτω 1199

³ μελει || μελλει [3%] 553,1023,2323,2875

⁴ γαληνη || γαλυνη 1251

⁵ γαληνη μεγαλη || ~ 21 2466

⁶ ο ανεμος || οι ανεμοι 1435

⁷ ηλθον || ηλθεν [10%] 1111,1435

⁸ των μνημειων || του μνημειου 1705

⁹ οικησιν || κατοικησιν [70%] 2221^c

¹⁰ ηδυνατο || εδυνατο [60%] 141,689,1133,2876 (sp)

¹¹ αυτον || --- 2876

¹² αλυσεσιν || αλισεσιν 1384^x (i)

¹³ ισχυσεν || ισχυε [71%] 2221

¹⁴ και εν τοις ορεσιν 547^c || --- 547,1251 (homoioteleuton)

¹⁵ εαυτον || αυτον 1199

¹⁶ προσεκυνησεν || προσεκυνησεν 1251

¹⁷ αυτω || αυτον 1199

¹⁸ μεγαλη || --- 1147 (from one page to the next)

¹⁹ σοι || συ 141

²⁰ ιησου 2466^c || --- 2466

²¹ εκ || απο 1145

²² παρεκαλει || παρεκαλουν 689

²³ αυτους αποστειλη || ~ 21 [5%] 1199

²⁴ τω || το 1133

²⁵ μεγαλη || --- 18

²⁶ και || 11 553 (from one page to the next)

²⁷ αυτοις || --- 1461

²⁸ επετρεψεν αυτοις ευθεως || ~ 312 2876

²⁹ τα ακαθαρτα || --- [1%] 1199,1384 (h)

³⁰ εισηλθον 35^c;2466^c || εισηλθεν [2%] 35,689,2466

³¹ δισχιλιοι || δυσχιλιοι 1705

14 Οἱ δε βοσκοντες τους χοιρους εφυγον, και αιηγγειλαν εις την πολιν και εις τους αγρους. Και εξηλθον ιδειν τί εστιν το γεγονος. 15 Και ερχονται προς τον Ιησουν και θεωρουσιν τον δαιμονιζομενον καθημενον και¹ ιματισμενον και σωφρονουντα, τον εσχηκοτα τον λεγεωνα· και εφοβηθησαν. 16 Διηγησαντο δε αυτοις οἱ ιδοντες πως εγενετο² τω δαιμονιζομενω, και περι των χοιρων. 17 Και ηρξαντο παρακαλειν αυτον απελθειν απο των ὀριων αυτων.

18 Και εμβαντος αυτου εις το πλοιοι, παρεκαλει αυτον ὁ δαιμονισθεις ἵνα ἦ μετ' αυτου. 19 Ὁ δε Ιησους ουκ αφηκεν αυτον, αλλα λεγει αυτω, “Ὑπαγε εις³ τον οικον σου προς τους σους και αναγγειλον⁴ αυτοις ὅσα σοι ὁ Κυριος πεποιηκεν· και ηλεσηεν σε”. 20 Και απηλθεν και ηρξατο κηρυσσειν εν τη Δεκαπολει ὅσα εποιησεν αυτω ὁ Ιησους·⁵ και παντες εθαυμαζον.

21 Και διαπερασαντος του Ιησου εν τω πλοιω παλιν εις το περαν, συνηχθη οχλος πολυς επ' αυτον· και ἦν παρα την θαλασσαν.

[A hemorrhage and a dead girl]

22 Και ιδου, ερχεται εἰς των αρχισυναγωγων, ονοματι Ιαειρος, και ιδων αυτον πιπτει προς τους ποδας αυτου 23 και παρεκαλει αυτον πολλα, λεγων ὅτι “Το⁶ θυγατριον μου εσχατως εχει· ἵνα ελθων επιθης⁷ αυτη τας χειρας ὅπως σωθη, και ζησεται”. 24 Και απηλθεν μετ' αυτου. Και ηκολουθει αυτω οχλος πολυς, και συνεθλιβον⁸ αυτον.

[The hemorrhage]

25 Και γυνη τις—ουσα εν ῥυσει αιματος ετη δωδεκα, 26 και πολλα παθουσα ὑπο πολλων ιατρων, και δαπαινησασα τα παρ' αυτης παντα, και μηδεν ωφεληθεισα αλλα μαλλον εις το χειρον ελθουσα—27 ακουσασα⁹ περι του Ιησου, ελθουσα εν τω οχλω οπισθεν ἤψατο του ιματιου αυτου. 28 (Ελεγεν γαρ ὅτι “Καν των ιματιων αυτου ἀψωμαι, σωθησομαι”). 29 Και ευθεως εξηρανθη ἡ πηγη του αιματος αυτης, και εγνω τω σωματι ὅτι ιαται απο της μαστιγος. 30 Και ευθεως ὁ Ιησους, επιγνους εν ἑαυτω την εξ αυτου δυναμιν εξελθουσαν, επιστραφεις εν τω οχλω ελεγεν, “Τίς μου ἤψατο των ιματιων?” 31 Και ελεγον αυτω οἱ μαθηται αυτου, “Βλεπεις τον οχλον συνθλιβοντα σε, και λεγεις, “Τίς μου ἤψατο??” 32 Και περιεβλεπετο ιδειν την τουτο ποιησασαν.¹⁰ 33 Ἡ δε γυνη, φοβηθεισα και τρεμουσα, ειδυια ὁ γεγονεν επ' αυτη, ηλθεν και προσεπεσεν αυτω και ειπεν αυτω πασαν την αληθειαν. 34 Ὁ δε ειπεν αυτη:¹¹ “Θυγατερ, ἡ πιστις σου σεσωκεν σε. Ὑπαγε εις ειρηνην και ισθι ὑγιης απο της μαστιγος σου.”

[The dead girl]

35 Ἐτι αυτου λαλουντος,¹² ερχονται απο του αρχισυναγωγου, λεγοντες ὅτι¹³ “Ἡ θυγατηρ σου απεθανεν. Τί ετι σκυλλεις τον διδασκαλον?” 36 Ὁ δε Ιησους ευθεως ακουσας¹⁴ τον λογον λαλουμενον λεγει τω αρχισυναγωγω, “Μη φοβου· μονον πιστευε!” 37 Και ουκ αφηκεν ουδενα αυτω συνακολουθησαι, ει μη Πητρον και Ιακωβον και Ιωαννην,¹⁵ τον αδελφον Ιακωβου. 38 Και ερχεται εις τον οικον του αρχισυναγωγου και θεωρει θορυβον—κλαιοντας και αλαλαζοντας πολλα. 39 Και εισελθων λεγει αυτοις: “Τί θορυβεισθε και κλαιετε? Το παιδιον ουκ απεθανεν, αλλα καθευδει.” 40 Και κατεγελων αυτου. Ὁ δε εκβαλων παντας, παραλαμβανει τον πατερα του παιδιου και την μητερα, και τους μετ' αυτου, και εισπορευεται ὅπου ἦν το παιδιον ανακειμενον. 41 Και κρατησας της χειρος του παιδιου λεγει αυτη, “Ταλιθα, κουμι”,¹⁶ ὅ εστιν μεθερμηνευομενον, “Το κορασιον, σοι λεγω, εγειραι!” 42 Και ευθεως ανεστη το κορασιον και περιεπατει (ἦν γαρ ετων δωδεκα). Και εξεστησαν εκστασει μεγαλη. 43 Και διεστειλατο αυτοις πολλα ἵνα μηδεις γνω τουτο, και ειπεν δοθηναι αυτη φαγειν.

[A visit to Natsareth]

¹ και || --- [5%] 1199

² εγενετο || εγενοντο 1075

³ εις || προς 1199

⁴ αναγγειλον || αναγκειλον 1384

⁵ 1705 omits και απηλθεν και ηρξατο κηρυσσειν εν τη δεκαπολει οσα εποιησεν αυτω ο ιησους (homoioteleuton)

⁶ το || --- 1199

⁷ επιθης || επιθεις 12110

⁸ συνεθλιβον || συνεθλιβεν 1435

⁹ ακουσασα || ακουσα 1384 (from one line to the next)

¹⁰ 2265 omits verse 32 entire.

¹¹ αυτη || αυτω 2621 (!)

¹² λαλουντος || 1 ιδου 547^c

¹³ οτι || --- 645

¹⁴ ευθεως ακουσας || ~ 21 [1%] 547,2253

¹⁵ ιωαννην || ιωανην 1652 (i) [always right elsewhere]

¹⁶ κουμι || κουμ (17.4%) 18,789,1111,1117,1713,2253,2352,2382,2503,2554,2621,1,2110 (sp)

6.1 Και εξήλθεν¹ εκείθεν και ήλθεν εις την πατριδα αυτου, και ακολουθουσιν αυτω οί μαθηται αυτου. 2 Και γενομενου σαββατου, ηρξάτο εν τη συναγωγή διδασκειν. Και πολλοι ακουοντες εξεπλησσοντο, λεγοντες: “Ποθεν τουτω² ταυτα?” και, “Τίς ή σοφια ή δοθεισα αυτω?” και, “Δυναμεις τοιαυται δια των χειρων αυτου γινονται! 3 Ουχ ούτος εστιν ό τεκτων, ό υίος Μαρίας, αδελφος δε Ιακωβου και Ιωση και Ιουδα και Σιμωνος? Και ουκ εισιν αί αδελφαι αυτου ώδε³ προς ήμας?” Και εσκανδαλιζοντο εν αυτω. 4 Ελεγειν δε αυτοις ό Ιησους ότι “Ουκ εστιν προφητης ατιμος, ει μη εν τη πατριδι αυτου και εν τοις συγγενεσιν και εν τη οικια αυτου”. 5 Και ουκ ηδυνατο⁴ εκει ουδεμιαν δυναμιν ποιησαι, ει μη ολιγοις αρρωστοις επιθεις τας χειρας εθεραπευσεν. 6 Και εθαυμαζεν δια την απιστιαν αυτων. Και περιηγεν⁵ τας κωμας κυκλω, διδασκων.

[The Twelve commissioned and sent]

7 Και προσκαλειται τους δωδεκα και ηρξάτο αυτους⁶ αποστελλειν δυο δυο, και εδιδου αυτοις εξουσιαν των πνευματων των ακαθαρτων. 8 Και παρηγγειλεν αυτοις ίνα μηδεν αιρωσιν εις όδον, ει μη ράβδον μονον—μη πηραν, μη αρτον, μη εις την ζωιην χαλκον—9 αλλ’ ύποδεδεμενους σανδαλια, και μη ενδυσηθε δυο χιτωνας. 10 Και ελεγειν αυτοις: ““Οπου εαν εισελθητε⁷ εις οικιαν, εκει⁸ μενετε έως αν εξελθητε⁹ εκειθεν. 11 Και όσοι εαν¹⁰ μη δεξωνται¹¹ ύμας μηδε ακουσωσιν¹² ύμων, εκπορευομενοι εκειθεν, εκτιναξατε¹³ τον χουν τον ύποκατω¹⁴ των ποδων ύμων εις μαρτυριον αυτοις. Αμην¹⁵ λεγω ύμιν, ανεκτοτερον εσται Σοδομοις ή Γομορροις εν ήμερα κρισεως ή τη πολει εκεινη.” 12 Και εξελθοντες εκηρυσσον ίνα μετανοησωσιν, 13 και δαιμονια πολλα εξεβαλλον,¹⁶ και ηλειφον ελαιω πολλους¹⁷ αρρωστους και εθεραπευον.

[Herod had executed John the baptizer]

14 Και ηκουσεν ό βασιλευς Ήρωδης, φανερον γαρ εγενετο το ονομα αυτου, και ελεγειν ότι “Ιωαννης ό βαπτιζων εκ νεκρων ηγερθη, και δια τουτο ενεργουσιν αί δυναμεις εν αυτω”. 15 Αλλοι ελεγον ότι “Ηλιας εστιν”. Αλλοι δε¹⁸ ελεγον ότι “Προφητης εστιν ως εις των προφητων”. 16 Ακουσας δε ό¹⁹ Ήρωδης ειπεν ότι ““Ον εγω απεκεφαλισα Ιωαννην, ούτος εστιν· αυτος ηγερθη εκ²⁰ νεκρων!”²¹

17 Αυτος γαρ ό Ήρωδης αποστειλας εκρατησεν τον Ιωαννην, και εδησεν αυτον²² εν²³ φυλακη, δια Ήρωδιαδα την γυναικα Φιλιππου του αδελφου αυτου· ότι αυτην εγαμησεν²⁴ 18—ελεγειν γαρ ό Ιωαννης τω Ήρωδη ότι “Ουκ εξεστιν σοι εχειν την γυναικα του αδελφου σου”. 19 Ή δε Ήρωδιας ενειχεν αυτω και ηθελεν αυτον αποκτειναι· και ουκ ηδυνατο,²⁵ 20 ό γαρ Ήρωδης εφοβειτο τον Ιωαννην, ειδως αυτον ανδρα δικαιον και άγιον, και συνετηρει αυτον. Και ακουων²⁶ αυτου πολλα εποιει, και ήδεως²⁷ αυτου ηκουεν.

¹ εξήλθεν || εξήλθειν 2122

² τουτω 2875^c || τουτο 2875

³ ³⁵ has ώδε throughout

⁴ ηδυνατο || ειδυνατο 1199 || εδυνατο [6%] 689 (sp)

⁵ περιηγεν || περιειγε 2875 (i)

⁶ 1040 repeats δωδεκα και ηρξάτο αυτους (obvious homoioteleuton)

⁷ εισελθητε || εισηλθητε 1199

⁸ εκει || --- 1147

⁹ εξελθητε || εξελθηται 2122

¹⁰ εαν || αν [50%] 689

¹¹ δεξωνται || δεξονται [4%] 824

¹² ακουσωσιν || 1 τους λογους 547^c

¹³ εκτιναξατε || εκτειναξατε 128 (sp)

¹⁴ υποκατω || υποκατο 1199

¹⁵ αμην || 1 γαρ 547

¹⁶ εξεβαλλον 2261^c || εξεβαλον [10%] 553,645,1384,2261

¹⁷ πολλους || πολλακις 1117 || πολους 2265

¹⁸ δε || --- 1461

¹⁹ ο 2323^c || --- [50%] 553,1705,2323,2765[?]

²⁰ εκ || απο των [3%] 2876

²¹ 2265 omits verse 16 entire (h); it is supplied in the margin.

²² αυτον || --- 1199

²³ εν || 1 τη (5.1%) 1023

²⁴ εγαμησεν || εγαμισεν 2261

²⁵ ηδυνατο || εδυνατο 689 (sp)

²⁶ ακουων 35^c,1023^{alt},1384^{alt} || ακουσας [80%] 35,204,547,645,1023,1199,1251,1384,1572^m,1667^c,2273^c,2466,2765

²⁷ 1384 missing 6:20-45

21 Και γενομένης ἡμέρας ευκαιρου ὅτε Ἑρωδῆς τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ¹ δειπνῶν ἐποιεῖ² τοῖς μέγιστασιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιαρχοῖς καὶ τοῖς πρωτοῖς τῆς Γαλιλαίας. 22 Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς³ αὐτῆς⁴ τῆς Ἑρωδίαδος καὶ ὀρχησαμένης,⁵ καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἑρωδῆ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, “Ἀιτησον με⁶ ὃ εἰν θέλῃς,⁷ καὶ δώσω σοι”. 23 Καὶ ὡμοσεν αὐτὴ ὅτι “Ὁ εἰν με αἰτήσης δώσω σοι,⁸ ἕως⁹ ἡμῖσους τῆς βασιλείας μου!”

24 Ἡ δὲ ἐξελθούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, “Τί αἰτησομαι?”¹⁰ Ἡ δὲ εἶπεν, “Τὴν κεφαλὴν Ἰωαννοῦ τοῦ Βαπτιστοῦ!” 25 Καὶ εἰσελθούσα εὐθεὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλεῖα ἤτησατο, λέγουσα, “Θέλω ἵνα μοι δῶς¹¹ ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πινάκι τὴν κεφαλὴν Ἰωαννοῦ τοῦ Βαπτιστοῦ!” 26 Καὶ περιλυτὸς γενομένος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. 27 Καὶ εὐθεὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλατῶρα¹² ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν¹³ αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ 28 καὶ ἠνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πινάκι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ¹⁴ κορασίον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 29 Καὶ ἀκουσάντες, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἤραν τὸ πτωμα αὐτοῦ καὶ ἐθήκαν αὐτὸ¹⁵ ἐν μνημείῳ.

[The Twelve return]

30 Καὶ συναγονται¹⁶ οἱ ἀποστολοὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπηγγείλαν αὐτῷ πάντα, καὶ¹⁷ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. 31 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ¹⁸ κατ’ ἰδίαν εἰς ἐρημὸν τόπον καὶ ἀναπαυεσθε ὀλίγον”. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ¹⁹ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδε φαγεῖν ευκαιροῦν.

[Bread for 5,000 men]

32 Καὶ ἀπηλθον εἰς ἐρημὸν τόπον τῷ πλοίῳ²⁰ κατ’ ἰδίαν. 33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας²¹ καὶ ἐπεγνώσαν αὐτοὺς πολλοί, καὶ πῆζεν ἀπο πάσων τῶν πολεῶν συνεδραμόν ἐκεῖ καὶ προῆλθον²² αὐτοὺς καὶ συνηλθον πρὸς αὐτὸν. 34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἠρξάτο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ.

35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν ὅτι²³ “Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα²⁴ πολλῆ. 36 Ἀπολύσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κικλῶ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγορασῶσιν²⁵ ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φαγῶσιν οὐκ ἔχουσιν.” 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, “Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν!” Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, “Ἀπελθόντες ἀγορασῶμεν δηνარიῶν²⁶ διακοσιῶν ἄρτους καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγεῖν?” 38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς: “Ποσοὺς ἄρτους ἔχετε? Ὑπαγετε²⁷ καὶ ἴδετε.” Καὶ γινόντες λέγουσιν, “Πεντε, καὶ δύο ἰχθυῶν”.

39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλίνειν πάντας συμποσῖα συμποσῖα ἐπὶ τῷ χλωρῷ χορτῷ. 40 Καὶ ἀνεπέσον πρᾶσαι πρᾶσαι ἀνα ἑκατόν καὶ ἀνα²⁸ πεντηκοντα.²⁹ 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πεντε

¹ αὐτοῦ || αὐτοῖς 1667

² ἐποιεῖ || --- 1628

³ θυγατρὸς || γατρὸς 2265 (i)

⁴ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς || ~ 312 1435

⁵ ὀρχησαμένης || ὠρχησαμένης 1072

⁶ με || μοι L.65

⁷ θέλῃς || ἐθέλῃς 204

⁸ 141 omits a whole sentence between the two σοι [obvious homoioteleuton]

⁹ ἕως || εὖς 204

¹⁰ αἰτησομαι 2265^c || αἰτησωμαι 2265

¹¹ δῶς || δός [1%] 553

¹² σπεκουλατῶρα || σπεκουλατορα [50%] 1023

¹³ ἀπεκεφάλισεν || ἀπεκεφάλησεν [1%] 1023,1251,2122^v (sp)

¹⁴ τὸ || τῷ 1199

¹⁵ αὐτὸ || αὐτῷ 1133

¹⁶ συναγονται || συνηγαγον 1199

¹⁷ καὶ || --- [15%] 547^c,1117

¹⁸ αὐτοὶ || --- L.65

¹⁹ οἱ 2261^c || --- 2261,1,2110

²⁰ τῷ πλοίῳ || τῷ πλοίῳ 1133

²¹ 645 omits καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας [homoioarcton]

²² προῆλθον || προσῆλθον 1117

²³ ὅτι || --- 510

²⁴ ἤδη ὥρα || ~ 21 1637

²⁵ ἀγορασῶσιν || ἀγορασῶσιν 1133,2261

²⁶ δηνარიῶν || δηνάριον 1251 || δηνάριων 2466 (repeated syllable from one line to the next)

²⁷ υπαγετε 2265^c || υπαγεται 2265

²⁸ ἀνα || --- 2221^c

²⁹ πεντηκοντα || πεντηκονταν 2265 (i)

αρτους και τους δυο ιχθυας, αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν και κατεκλασεν¹ τους αρτους και εδιδου τοις μαθηταις αυτου, ινα παραθωσιν αυτοις· και τους δυο ιχθυας εμερισεν πασιν. 42 Και εφαγον παντες και εχορτασθησαν. 43 Και ησαν κλασματων δωδεκα κοφινους πληρεις, και απο των ιχθυων. 44 Και ησαν οί φαγοντες τους αρτους πεντακιςχιλιοι ανδρες.²

[Jesus retires to pray]

45 Και ευθεως ηραγκασεν τους μαθητας αυτου εμβηναι εις το πλοιον και προαγειν³ εις το περαν, προς⁴ Βηθσαιδαν, εως αυτος απολυσει⁵ τον οχλον. 46 Και αποταξαμενος αυτοις απηλθεν εις το ορος προσευξασθαι.

[A walk on water]

47 Και οψιας γενομενης,⁶ ην το πλοιον εν μεσω της θαλασσης· και αυτος μονος επι της γης. 48 Και ειδεν αυτους βασανιζομενους εν τω ελαυνειν, ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις. Και περι τεταρτην φυλακην της νυκτος ερχεται προς αυτους περιπατων επι της θαλασσης, και ηθελεν παρελθειν αυτους· 49 οί δε, ιδοντες αυτον περιπατουντα επι της θαλασσης, εδοξαν φαντασμα ειναι, και ανεκραζαν! 50 Παντες γαρ αυτον ειδον⁷ και εταραχθησαν. Και ευθεως ελαλησεν μετ' αυτων, και λεγει αυτοις: “Θαρσειτε!⁸ Εγω ειμι, μη φοβεισθε!” 51 Και ανεβη προς αυτους εις το πλοιον, και εκοπασεν ο ανεμος. Και λιαν εκ περισσου εν εαυτοις εξισταντο, και εθαυμαζον. 52 Ου γαρ συνηκαν επι τοις αρτοις—ην γαρ αυτων η καρδια⁹ πεπωρωμενη.

[In Genesaret]

53 Και διαπερασαντες, ηλθον¹⁰ επι την γην Γεινησαρετ¹¹ και προσωρμισθησαν. 54 Και εξελθοντων αυτων εκ του πλοιου, ευθεως επιγνοντες αυτον, 55 περιδραμοντες ολην την περιχωρον εκεινην ηρξαντο επι τοις κραββατοις τους¹² κακως εχοντας περιφερειν όπου ηκουον οτι εκει εστιν. 56 Και όπου αν εισεπορευετο—εις κωμας η¹³ πολεις¹⁴ η¹⁵ αγρους—εν ταις αγοραις ετιθουν τους ασθενουντας, και παρεκαλουν αυτον ινα καν του κρασπεδου του ιματιου αυτου αψωνται.¹⁶ και όσοι¹⁷ αν ηπτοντο αυτου εσωζοντο.¹⁸

[Jesus rebuts scribes and Pharisees]

7.1 Και συναγονται προς αυτον οί φαρισαιοι και τινες των γραμματεων, ελθοντες απο Ιεροσολυμων. 2 Και¹⁹ ιδοντες τινας των μαθητων αυτου κοιναις²⁰ χερσιν—τουτ' εστιν, ανιπτοις²¹—εσθιοντας αρτους, εμεμψαντο. 3 (Οί γαρ Φαρισαιοι και παντες οί Ιουδαιοι, εαν μη πυγμα νιψωνται τας χειρας, ουκ εσθιουσιν, κρατουντες την παραδοσιν²² των πρεσβυτερων. 4 Και απο αγορας, εαν μη βαπτισωνται,²³ ουκ εσθιουσιν. Και αλλα πολλα εστιν α παρελαβον κρατειν—βαπτισμους ποτηριων και ξεστων και χαλκειων²⁴ και κλινων.)

5 Επειτα επρωτωσιν αυτον οί Φαρισαιοι και οί γραμματεις, “Δια τί οί μαθηται σου ου περιπατουσιν κατα την παραδοσιν των πρεσβυτερων, αλλα ανιπτοις²⁵ χερσιν εσθιουσιν τον αρτον?” 6 ‘Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις οτι “Καλως προεφητευσεν Ήσαιας περι υμων των

¹ κατεκλασεν || κλασας 2875

² ανδρες || αρδρες 645

³ προαγειν || 1 αυτον 547^c

⁴ προς || εις 1572

⁵ απολυσει || απολυση [59%] 1111,1145,1705,2221,2265,2323

⁶ γενομενης || γενομενοις 18

⁷ αυτον ειδον 1145^c || ~ 21 1145,2875

⁸ θαρσειτε || θαρθειτε 1145

⁹ αυτων η καρδια 1713^c,2352^c || ~ 231 [15%] 689,1713,2352

¹⁰ ηλθον || --- 645

¹¹ γεινησαρετ 35^c || γεινησαρετ [53%] 35,689,1199,1384,2875 (sp)

¹² τους || --- 18

¹³ η || 1 εις [1%] 547^c,1251

¹⁴ κωμας η πολεις || ~ 321 689

¹⁵ η || 1 εις [1%] 547^c

¹⁶ αψωνται || αψονται 1199

¹⁷ όσοι || οσα/οσω 1435

¹⁸ εσωζοντο || διεσωζοντο [2%] 547,1251

¹⁹ και || --- 128

²⁰ κοιναις 2265^c || κοινες 2265

²¹ ανιπτοις || ανιπτοις 2621 (i)

²² παραδοσιν || παραδωσιν 645 (also in verse 5)

²³ βαπτισωνται || βαπτισονται (15.9%) 645

²⁴ χαλκειων || χαλκιων [70%] 1199,1384 (sp)

²⁵ ανιπτοις || ανιπτεις 2265 (i)

ὑποκριτων, ὡς γεγραπται: 'Οὗτος ὁ λαος τοις χειλεσιν με τιμα, ἡ δε καρδια αυτων πορρω¹ απεχει απ' εμου. 7 Ματην δε σεβονται με, διδασκοντες διδασκαλιας ενταλματα² ανθρωπων.' 8 Αφεντες γαρ την εντολην του Θεου, κρατειτε³ την παραδοσιν των ανθρωπων—βαπτισμους ξεστων και ποτηριων,⁴ και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε." 9 Και ελεγεν αυτοις: "Καλως αθετειτε την εντολην του Θεου, ινα την παραδοσιν⁵ υμων τηρησητε. 10 Μωσης γαρ ειπεν, 'Τιμα τον πατερα σου και την μητερα σου' και, "Ο κακολογων πατερα ἢ μητερα θανατω τελευτατω'. 11 'Υμεις δε λεγετε εαν ειπη ανθρωπος τω πατρι ἢ τη μητρι, 'Κορβαν' (ὅ εστιν, δωρον) 'ὅ εαν εξ εμου ωφέληθης', 12 και ουκετι αφιετε αυτον ουδεν ποιησαι τω πατρι αυτου⁶ ἢ τη μητρι αυτου, 13 ακυρουντες τον λογον του Θεου τη παραδοσει υμων⁷ ἢ παρεδωκατε. Και παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε."

[That which really defiles]

14 Και προσκαλεσαμενος παντα τον οχλον ελεγεν αυτοις: "Ακουετε μου παντες, και συνιετε: 15 Ουδεν εστιν εξωθεν του ανθρωπου εισπορευομενον εις αυτον ὃ δυναται αυτον κοινωσαι· αλλα τα εκπορευομενα⁸ απ' αυτου, εκεινα εστιν τα κοινουνα τον ανθρωπον. 16 Ει τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω!"

17 Και ὅτε εισηλθεν εις οικον απο του οχλου, επηρωτων αυτον οἱ μαθηται αυτου περι της παραβολης. 18 Και λεγει⁹ αυτοις: "Οὕτως και υμεις ασυνετοι εστε? Ου νοειτε ὅτι παν το εξωθεν εισπορευομενον εις τον ανθρωπον ου δυναται¹⁰ αυτον κοινωσαι, 19 ὅτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν, αλλ' εις την κοιλιαν,¹¹ και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται, καθαριζον¹² παντα τα βρωματα?" 20 Ελεγεν δε ὅτι¹³ "Το εκ του ανθρωπου εκπορευομενον,¹⁴ εκεινο κοινοι τον¹⁵ ανθρωπον. 21 Εσωθεν γαρ,¹⁶ εκ της καρδιας των ανθρωπων, οἱ διαλογισμοι οἱ κακοι εκπορευονται—μοιχειαι, πορνειαι, φονοι, 22 κλοπαι,¹⁷ πλεονεξιαι, ποιηριαι· δολος, ασελγεια, οφθαλμος ποιηρος, βλασφημια,¹⁸ ὑπερηφανια,¹⁹ αφροσυνη—23 παντα ταυτα τα ποιηρα εσωθεν εκπορευεται και κοινοι τον ανθρωπον."

[Unusual faith]

24 Και εκειθεν αναστας απηλθεν εις τα μεθορια Τυρου και Σιδωνος. Και εισελθων εις οικιαν ουδενα ηθελεν γνωμαι, και ουκ ηδυνηθη²⁰ λαθειν. 25 Ακουσασα γαρ γυνη περι αυτου, ἦς²¹ ειχεν το θυγατριον αυτης πνευμα ακαθαρτον, ελθουσα προσεπεσεν προς τους ποδας αυτου. 26 Ἦν δε ἡ γυνη Ἑλληνις, Συρα-Φοινικισσα τω γενει, και ηρωτα αυτον ινα το δαιμονιον εκβαλη²² εκ της θυγατρος αυτης. 27 Ὁ δε Ιησους ειπεν αυτη, "Αφες πρωτον χορτασθηναι τα τεκνια· ου γαρ καλον εστιν λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις". 28 Ἡ δε απεκριθη και λεγει αυτω, "Ναι, Κυριε, και γαρ τα κυναρια ὑποκατω της τραπεζης εσθιει απο των ψιχιων των παιδιων". 29 Και ειπεν αυτη, "Δια τουτον τον λογον²³ ὑπαγε· εξεληλυθει²⁴ το δαιμονιον εκ²⁵ της θυγατρος σου". 30 Και απελθουσα εις τον οικον αυτης εὔρεν το δαιμονιον εξεληλυθος και την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης.

¹ πορρω 2265^c || πωρρω 2265

² ενταλματα || διδαγματα 1040

³ κρατειτε || κρατητε 204

⁴ 1133 omits βαπτισμους ξεστων και ποτηριων (probable homoioteleuton; supplied in margin later)

⁵ παραδοσιν || παραδωσιν 1133

⁶ αυτου || αυτω 510

⁷ υμων || --- 547^c

⁸ 2265 omits ον εις αυτον ὃ δυναται αυτον κοινωσαι αλλα τα εκπορευομεν (h)

⁹ λεγει || ειπεν 547^c

¹⁰ δυναται || δυνατε 1705 || δυαται 645 [from one line to the next]

¹¹ κοιλιαν || καρδιαν 1628

¹² καθαριζον || καθαριζων [10%] 586^c;645;1133

¹³ οτι || --- 547

¹⁴ εκπορευομενον || εκπορομενον 645

¹⁵ τον || το 1147

¹⁶ γαρ || δε 2875

¹⁷ κλοπαι || κλοπαι 1667

¹⁸ βλασφημια || βλασφιμια 1199

¹⁹ υπερηφανια || υπεριφανια 1199^c;2875

²⁰ ηδυνηθη || εδυνηθη 689

²¹ ης || ος 510

²² εκβαλη || εκβαλλη [30%] 1147;1384;1705

²³ τουτον τον λογον || ~ 231 689

²⁴ εξεληλυθεν || εξελυθηθε 645 || εξελυλυθε 689

²⁵ εκ 2323^c || απο [2%] 2323

[Jesus heals a deaf mute]

31 Και παλιν, εξελθων ὁ Ἰησους εκ των ὄριων¹ Τυρου και Σιδωνος, ηλθεν προς την θαλασσαν της Γαλιλαιας ανα μεσον² των ὄριων Δεκαπολεως. 32 Και φερουσιν αυτω κωφον μογγιλαλον και παρακαλουσιν αυτον ἵνα επιθη αυτω την χειρα. 33 Και απολαβομενος αυτον απο του οχλου κατ' ἴδιαν, εβαλεν τους δακτυλους αυτου εις τα ωτα αυτου, και πτυσας ἤψατο της γλωσσης αυτου. 34 Και αναβλεψας εις τον ουρανον εστεναξεν, και λεγει αυτω, “*Εφφαθα!*” ὃ εστιν, “*Διανοιχθητι!*” 35 Και ευθεως διηνοιχθησαν αυτου αἱ ακοαι, και ελυθη ὁ δεσμος της γλωσσης αυτου, και ελαλει ορθως. 36 Και διεστειλατο αυτοις ἵνα μηδενι ειπωσιν· ὅσον δε αυτος αυτοις διεστειλετο,³ μαλλον περισσοτερον εκηρυσσον.⁴ 37 Και ὑπερπερισσως⁵ εξεπλησσοντο,⁶ λεγοντες: “*Καλως παντα*⁷ πεποιηκεν. Και τους κωφους ποιει ακουειν και τους αλαλους λαλειν.”

[Food for 4,000 men]

8.1 Εν εκειναις ταις ἡμεραις, παμπολλου⁸ οχλου οντος και μη εχοντων τί φαγωσιν, προσκαλεσαμενος ὁ Ἰησους τους μαθητας αυτου λεγει αυτοις: 2 “*Σπλαγχνιζομαι*⁹ επι τον οχλον, ὅτι ἤδη¹⁰ ἡμερας¹¹ τρεις προσμενουσιν μοι και ουκ εχουσιν τί φαγωσιν. 3 *Και εαν*¹² απολυσω αυτους νηστις¹³ εις οικον αυτων, εκλυθησονται εν τη ὁδῳ, τινες γαρ αυτων μακροθεν ἤκουσιν.” 4 *Και απεκριθησαν αυτω οἱ μαθηται αυτου, “Ποθεν τουτους δυνησεται τις ὡδε χορτασαι αρτων*¹⁴ *επ’ ερημιας?”* 5 *Και επηρωτα αυτους, “Ποσους εχετε αρτους?”*¹⁵ *Οἱ δε ειπον, “Ἐπτα”.* 6 *Και παρηγγειλεν τῷ οχλῷ αναπεσειν επι της γης· και λαβων τους ἑπτα αρτους και ευχαριστησας, εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις αυτου ἵνα παραθωσιν, και παρεθηκαν τῷ οχλῷ. 7 *Και ειχον ιχθυδια ολιγα· και ευλογησας ειπεν παραθειναι*¹⁶ *και αυτα. 8 Εφαγον δε και εχορτασθησαν· και ησαν περισσευματα κλασματων ἑπτα σπυριδας. 9 Ησαν δε οἱ φαγοντες ὡς τετρακιςχιλιοι· και απελυσεν αυτους. 10 *Και ευθεως εμβας εις το πλοιον μετα των μαθητων αυτου ηλθεν εις τα μερη Δαλμανουθα.***

[Bad leaven]

11 *Και εξηλθον οἱ Φαρισαιοι και ηρξαντο συζητειν αυτω, ζητουντες παρ’ αυτου σημειον απο του ουρανου, πειραζοντες αυτον. 12 *Και αναστεναξας τῷ πνευματι αυτου λεγει:*¹⁷ “*Τί ἡ γενεα αὕτη σημειον επιζητει? Αμην λεγω ὑμιν, ει δοθησεται τη γενεα ταυτη*¹⁸ *σημειον!*” 13 *Και αφεις αυτους, εμβας παλιν εις*¹⁹ *πλοιον*²⁰ *απηλθεν εις το περαν.**

14 *(Και επελαθοντο οἱ μαθηται αυτου*²¹ *λαβειν αρτους· και ει μη ἓνα αρτον ουκ ειχον μεθ’ ἑαυτων εν τῷ πλοιῳ.)* 15 *Και διεστειλετο αυτοις, λεγων, “Ορατε· βλεπετε απο της ζυμης των Φαρισαιων και της ζυμης Ἡρωδου”.* 16 *Και διελογιζοντο προς αλληλους, λεγοντες ὅτι “Αρτους ουκ εχομεν”.* 17 *Και γινους ὁ Ἰησους λεγει αυτοις: “Τί διαλογιζεσθε ὅτι αρτους ουκ εχετε? Ουπω νοειτε ουδε συνιετε? Ετι*²² *πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν ὑμων? 18 Οφθαλμους εχοντες ου βλεπετε, και ωτα εχοντες ουκ ακουετε, και ου μνημονευετε?*²³ 19 *Ὅτε τους πεντε αρτους εκλασα εις τους*²⁴ *πεντακιςχιλιους, ποσους κοφινους πληρεις κλασματων ηρατε?”* Λεγουσιν αυτω, “*Δωδεκα*”.

¹ οριων || οριου 1117

² μεσον || μεσων [2%] 824,1133,1637^{ab},1667

³ διεστειλετο || διεστειλατο 2265

⁴ εκηρυσσον || εκηρυττον 2466

⁵ υπερπερισσως || περισσως 1435

⁶ εξεπλησσοντο || εξεπληστο 1072 (from one line to the next)

⁷ παντα || παντας 141

⁸ παμπολλου 141^c,1147^{ab},L.65^c || παμπολου [5%] 141,1133,1147,1705,2122,2261,2265,2323,2352,L.65 (sp)

⁹ σπλαγχνιζομαι || σπαγχνιζομαι 1023

¹⁰ ἤδη || --- L.65 (h)

¹¹ ημερας || ημεραι [50%] 2221^c

¹² εαν || αν 1199

¹³ νηστις 1145^c || νηστεις [70%] 928,1133,1145^v,1572,1667^c,2221,2261,2323^c,2877

¹⁴ αρτων || αρτον 1251

¹⁵ εχετε αρτους L.2110^c || ~ 21 1199,L.2110

¹⁶ παραθειναι || παραθηναι [15%] 1117,1384 || πεθειναι L.65^v

¹⁷ λεγει || ειπε 1075,1145

¹⁸ ταυτη || αυτη 1667

¹⁹ εις || 1 το (37.5%) 2875

²⁰ πλοιον || πλειον 2273 (i)

²¹ οι μαθηται ουτου || --- [64%] 2221^c

²² ετι || οτι L.65

²³ μνημονευετε || μνημονεβετε 824

²⁴ τους || --- 510

20 “Ότε δε τους έπτα εις τους τετρακιςχιλιους, ποσων σπυριδων πληρωματα κλασματων ηρατε?” Οί δε ειπον, “Έπτα”. 21 Και λεγει¹ αυτοις, “Ίως ουπω² συνιετε?”

[A blind man]

22 Και ερχεται εις Βηθσαιδαν· και φερουσιν αυτω τυφλον και παρακαλουσιν αυτον ινα αυτου άψηται. 23 Και επιλαβομενος της χειρος του τυφλου εξηγαγεν αυτον εξω της κωμης, και πτυσας εις τα ομματα αυτου, επιθεις τας χειρας αυτω, επηρωτα αυτον³ ει τι⁴ βλεπει. 24 Και αναβλεψας⁵ ελεγει, “Βλεπω τους ανθρωπους οτι ως δενδρα⁶ ορω, περιπατουντας”,⁷ 25 Ειτα παλιν επεθηκεν τας χειρας επι τους οφθαλμους αυτου,⁸ και εποιησεν αυτον αναβλεψαι· και αποκατεσταθη και ενεβλειψεν⁹ τηλαυγως άπαντας. 26 Και απεστειλεν αυτον εις τον οικον αυτου, λεγων, “Μηδε εις την κωμην εισελθης μηδε ειπης τινη εν τη κωμη”.

[Jesus declares His death, and ministers on that basis]

[Peter is inspired]

8.27 Και εξηλθεν ο Ιησους και οι μαθηται αυτου εις τας κωμας Καισαρειας της Φιλιππου· και εν τη οδω επηρωτα τους μαθητας αυτου, λεγων αυτοις, “Τίνα με λεγουσιν οι ανθρωποι ειναι?” 28 Οί δε απεκριθησαν, “Ιωαννην τον Βαπτιστην, και αλλοι Ηλιαν, αλλοι δε ένα των προφητων”. 29 Και αυτος λεγει αυτοις, “Υμεις δε τίνα με λεγετε¹⁰ ειναι?” Αποκριθεις δε ο¹¹ Πητρος λεγει αυτω, “Συ ει ο Χριστος!” 30 Και επετιμησεν αυτοις ινα μηδενι λεγωσιν¹² περι αυτου.

31 Και ηρξατο διδασκειν αυτους οτι δει τον Υιον του Ανθρωπου πολλα παθειν, και αποδοκιμασθηναι απο των πρεσβυτερων και των αρχιερεων και των¹³ γραμματεων, και αποκτανθηναι, και μετα τρεις ημερας αναστηναι. 32 Και παρρησια¹⁴ τον λογον ελαλει. Και προσλαβομενος¹⁵ αυτον ο Πητρος ηρξατο επιτιμαν αυτω. 33 Ο δε, επιστραφεις¹⁶ και ιδων τους μαθητας αυτου, επετιμησεν τω Πητρω, λεγων: “Υπαγε οπισω μου, Σατανα! οτι ου φρονεις τα του Θεου, αλλα τα των ανθρωπων.”

[The cost of discipleship]

34 Και προσκαλεσαμενος τον οχλον, συν τοις μαθηταις αυτου, ειπεν αυτοις: “Οστις θελει οπισω μου ακολουθειν,¹⁷ απαρνησασθω εαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου και ακολουθειτω μοι. 35 “Ος γαρ αν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει¹⁸ αυτην· ος δ’ αν απολεση¹⁹ την ψυχην αυτου²⁰ ενεκεν εμου και του ευαγγελιου, ουτος σωσει αυτην. 36 Τί γαρ ωφελησει ανθρωπον εαν κερδηση τον κοσμον ολον, και ζημιωθη την ψυχην αυτου? 37 Η τί δωσει ανθρωπος ανταλλαγμα²¹ της ψυχης αυτου? 38 “Ος γαρ εαν²² επαισχυνθη με και τους εμους λογους εν τη γενεα ταυτη τη²³ μοιχαλιδι²⁴ και άμαρτωλω, και ο Υιος του Ανθρωπου επαισχυνθησεται αυτον οταν ελθη εν τη δοξη του Πατρος αυτου μετα των αγγελων²⁵ των άγιων.

[A miniature of the Kingdom]

¹ λεγει || ελεγει [49%] 689

² ουπω || ου [55%] 689,1435,2221°

³ αυτον || --- 1503

⁴ τι || τει 1251

⁵ αναβλεψας || αναβλαψας 2265 (i)

⁶ δενδρα || δρενδρα 645

⁷ περιπατουντας || περιπατοαυντας 689 (apparently) || περιπαπατουντας 2253 (repeats syllable from one line to the next)

⁸ αυτου || του τυφλου 1628

⁹ ενεβλειψεν || ανεβλειψεν [45%] 128,547,689,1023,1145,1199,1251,1435,1705,2876,1,2110 || ενεβλειψαι 2122

¹⁰ λεγετε || λεγεται 1705

¹¹ ο || --- 1199

¹² λεγωσιν || λεγωσσι 18 || λεγουσι 1133,2221

¹³ των || --- [20%] 1199

¹⁴ παρρησια || παρησια 2352

¹⁵ προσλαβομενος || προσλαβομενον 1652 (i)

¹⁶ επιστραφεις || στραφεις 1023

¹⁷ ακολουθειν 1,2110° || ελθειν [35%] 1705,1,2110,2875

¹⁸ απολεσει || απολεση 2273

¹⁹ απολεση || απολεσει [5%] 1384

²⁰ ψυχην αυτου || ~ εαυτου 1 2875

²¹ ανταλλαγμα || ανταλαγμα 2273

²² γαρ εαν || 1 αν 2 141

²³ τη 2352° || τοι 2352

²⁴ μοιχαλιδι || μοιχαλιδη 1384

²⁵ αγγελων || αγελλων 645

9.1 Και ελεγειν αυτοις, “Αμην λεγω υμιν οτι εισιν τινες των ωδε εστηκοτων¹ οτινεις ου μη γευσωνται θανατου εως αν ιδωσιν την βασιλειαν του Θεου εληλυθειαν εν δυναμει.” 2 Και μεθ’ ημερας εξ παραλαμβανει ο Ιησους τον Πητρον και τον Ιακωβον και τον Ιωαννην και αναφερει αυτους εις ορος υψηλον κατ’ ιδιαν μονους.² Και μετεμορφωθη εμπροσθεν αυτων· 3 και τα ιματια αυτου εγενετο³ στιλβοντα, λευκα λιαν, ως⁴ χιων, οια κναφευς επι της γης ου δυναται λευκαναι. 4 Και ωφθη αυτοις Ηλιας, συν Μωυση,⁵ και ησαν συλλαλουντες τω Ιησου. 5 Και αποκριθεις ο Πητρος λεγει τω Ιησου, “Ραββι, καλον εστιν ημας ωδε ειναι, και ποιησωμεν σκηνας τρεις: σοι μιαν και Μωσει⁶ μιαν και Ηλια⁷ μιαν.” 6 (Ου γαρ ηδει⁸ τι λαλησει, ησαν γαρ εκφοβοι.) 7 Και εγενετο νεφελη επισκιαζουσα αυτοις, και ηλθεν **φωνη** εκ της νεφελης: “Ουτος εστιν ο Υιος μου, ο αγαπητος. Αυτου ακουετε!” 8 Και εξαπινα περιβλεψαμενοι, ουκετι⁹ ουδενα ειδον αλλα τον Ιησουν μονον μεθ’ εαυτων.

9 Καταβαινουτων δε αυτων απο του ορους, διεστειλατο αυτοις ινα μηδενι διηγησωνται¹⁰ α ειδον, ει μη οταν ο Υιος του Ανθρωπου εκ νεκρων αναστη. 10 Και τον λογον εκρατησαν προς εαυτους, συζητουντες τι εστιν το εκ νεκρων αναστηναι. 11 Και επηρωτων αυτον, λεγοντες, “Οτι λεγουσιν οι γραμματεις¹¹ οτι¹² Ηλιαν δει ελθειν πρωτον?” 12 Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις: “Ηλιας μεν ελθων πρωτον αποκαθιστα παντα· και πως γεγραπται επι τον Υιον του Ανθρωπου ινα πολλα παθη και εξουδενωθη. 13 Αλλα λεγω υμιν οτι και ‘Ηλιας’ εληλυθεν, και εποιησαν αυτω οσα ηθελησαν, καθως γεγραπται επ’ αυτον.”

[The nine couldn't do it]

14 Και ελθων προς τους μαθητας, ειδεν οχλον πολυν¹³ περι αυτους, και γραμματεις συζητουντας αυτοις. 15 Και ευθεως πας ο οχλος ιδων αυτον εξεθαμβηθη, και προστρεχοντες ησπαζοντο αυτον. 16 Και επηρωτησεν τους γραμματεις, “Τι συζητειτε προς αυτους?”¹⁴ 17 Και αποκριθεις εις εκ του οχλου ειπεν: “Διδασκαλε, ηνεγκα τον υιον μου προς σε, εχοντα πνευμα αλαλον. 18 Και οπου αν αυτον καταλαβη ρησει¹⁵ αυτον, και αφριζει και τριζει¹⁶ τους οδοντας αυτου, και ξηραινεται. Και ειπον τοις μαθηταις σου ινα αυτο εκβαλωσιν, και ουκ ισχυσαν.” 19 Ο δε αποκριθεις αυτω λεγει: “Ω γενεα απιστος, εως ποτε προς υμας εσομαι, εως ποτε ανεξομαι υμων? Φερετε¹⁷ αυτον προς με!”¹⁸ 20 Και ηνεγκαν αυτον προς αυτον. Και ιδον¹⁹ αυτον, ευθεως το πνευμα εσπαραξεν αυτον, και πεσων επι της γης εκυλιετο, αφριζων. 21 Και επηρωτησεν²⁰ τον πατερα αυτου, “Ποσος χρονος εστιν ως τουτο γεγονεν αυτω?” Ο δε ειπεν: “Παιδιοθεν. 22 Και πολλακις αυτον και εις πυρ εβαλεν και εις²¹ υδατα ινα απολεση²² αυτον.²³ Αλλ’ ει τι δυνασαι, βοηθησον ημιν σπλαγχνισθεις²⁴ εφ’ ημας.” 23 Ο δε Ιησους ειπεν αυτω, “Το ει δυνασαι πιστευσαι· παντα δυνατα τω πιστευοντι”. 24 Και ευθεως κραζας ο πατηρ του παιδιου, μετα δακρυων, ελεγει, “Πιστευω, Κυριε· βοηθει²⁵ μου τη απιστια!”

¹ εστηκοτων || εστωτων [0.5%] 1705

² μονους || μονος 1251

³ εγενετο || εγενοντο [45%] 689

⁴ ως || ωσει (25.6%) 553

⁵ μωυση || μωυσει [5%] 2221,2323

⁶ μωσει || μωση [2%] 2221,2323

⁷ ηλια || ηλιαν 1705,1713,2503

⁸ ηδει || ηδη 645

⁹ ουκετι || --- 547^c

¹⁰ διηγησωνται || διηγησονται 645

¹¹ γραμματεις || γραμματοις 510

¹² οτι || --- 645

¹³ πολυν || --- 2876

¹⁴ αυτους || εαυτους [2.5%] 547,1251

¹⁵ ρησει || ρυσει 645

¹⁶ και τριζει 645^c || 1 τρυζει 2221,2323 || --- 645 [homoioteleuton] (sp)

¹⁷ φερετε || 1 μοι 1384

¹⁸ με 2265^c || μαι 2265

¹⁹ ιδον || ιδων [70%] 553,645,689^c,1023^c,1072,1133,1251,1384,1705,2261,2875,L.65

²⁰ επηρωτησεν || επηρωτισε 1199

²¹ εις || 1 τα 18

²² απολεση || απολεσει 645

²³ απολεση αυτον || ~ 21 1199

²⁴ σπλαγχνισθεις || σπλαχνισθεις 645 || σπλαγχνιθεις 1147

²⁵ βοηθει || βοη 1199 (at end of line)

25 Ίδων δε ὁ Ἰησους ὅτι επισυντρεχει¹ ὁ ὄχλος, ἐπετιμησεν τῷ πνευματὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, “Το² πνεῦμα τὸ ἀλάλον καὶ³ κῶφον,⁴ ἐγὼ σοὶ ἐπιτάσσω,⁵ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μῆκετι εἰσελθῆς εἰς αὐτὸν!” 26 Καὶ κραζῶν⁶ καὶ πολλὰ σπαραζῶν αὐτὸν ἐξήλθεν. Καὶ ἐγένετο ὥστε νεκρὸς· ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπεθάνειν. 27 Ὁ δε Ἰησους κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἠγείρειν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. 28 Καὶ εἰσελθὼντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ’ ἰδίαν, “Ὅτι ἡμεῖς⁷ οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;” 29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ”.

[Jesus predicts His death again]

30 Καὶ ἐκείθεν ἐξελθόντες παρεπορευόντο⁸ διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἠθέλην ἵνα τις γινῶ. 31 ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἐλέγεν αὐτοῖς ὅτι, “Ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται”. 32 Οἱ δε ἠγνοοῦν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβούντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

[About humility]

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοῦμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γεινομενὸς ἐπηρώτα αὐτοὺς, “Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;” 34 Οἱ δε εἰσιῶπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελεχθήσαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. 35 Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς, “Εἰ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται⁹ πάντων ἐσχάτος καὶ πάντων διακόνος”. 36 Καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτό¹⁰ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό εἶπεν αὐτοῖς, 37 “Ὅς εἰαν ἐν τῶν τοιούτων¹¹ παιδίων δεξήται ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου, ἐμε δεχεται· καὶ ὅς εἰαν ἐμε δεξήται, οὐκ ἐμε δεχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστειλάντα με.”

[Either for, or against]

38 Ἀπεκριθῆ δε αὐτῷ ὁ¹² Ἰωάννης, λέγων, “Διδασκαλέ, εἶδομεν τινα¹³ τῷ ὀνόματι σου ἐκβαλλόντα δαιμονία, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκώλυσάμεν¹⁴ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν”. 39 Ὁ δε Ἰησους εἶπεν: “Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με. 40 Ὅς γὰρ οὐκ ἐστὶν καθ’ ὑμῶν,¹⁵ ὑπὲρ ὑμῶν¹⁶ ἐστὶν.¹⁷ 41 Ὅς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτηρίον ὕδατος ἐν¹⁸ ὀνόματι μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

[About offenses]

42 “Καὶ ὃς εἰαν σκανδαλιση¹⁹ ἓνα τῶν μικρῶν²⁰ τῶν πιστευόντων εἰς ἐμε, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περικείται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τραχήλον αὐτοῦ καὶ βεβλήται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ εἰαν σκανδαλιζῇ σε ἡ χεὶρ σου, ἀποκοψὸν αὐτήν· καλὸν σοὶ ἐστὶν κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν Γέενναν,²¹ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστόν 44—ὅπου ὁ σκωληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεννύται’. 45 Καὶ εἰαν ὁ πούς σου σκανδαλιζῇ σε, ἀποκοψὸν²² αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σοὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο ποδας ἔχοντα βλήθηται εἰς τὴν Γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστόν 46—ὅπου ὁ σκωληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεννύται’. 47 Καὶ εἰαν ὁ ὀφθαλμὸς σου σκανδαλιζῇ σε, ἐκβάλε αὐτόν·

¹ επισυντρεχει || συντρεχει 1117

² το 2265^c || τῷ 2265

³ καὶ || 11 2273 (from one line to the next)

⁴ 1117 is missing 9:25-30.

⁵ ἐπιτάσσω || ἐπιτάσω 1705

⁶ κραζῶν || ἀνακραζῶν 547^c

⁷ ἡμεῖς || ὑμεῖς 645

⁸ παρεπορευόντο || ἐπορευόντο 547^c

⁹ ἔσται || ἔστω (19.2%) 18,1111,2503,2621,1,2110

¹⁰ αὐτό || αὐτόν 2466

¹¹ τῶν τοιούτων || ~ 21 689

¹² ο || --- [55%] L.65

¹³ τινα || 1 ἐπὶ [1%] 2221

¹⁴ ἐκώλυσάμεν || ἐκόλυσάμεν 1199

¹⁵ ὑμῶν || ἡμῶν 1111,1323,2261

¹⁶ ὑμῶν || ἡμῶν [12%] 1111,1145^c,1384,1503,2261

¹⁷ L.65 repeats verse 40 entire

¹⁸ ἐν || 1 τῷ (18%) 18,2221

¹⁹ σκανδαλιση || σκανλιση 2621 (from one line to the next)

²⁰ μικρῶν 1503^c || 1 τούτων [15%] 1435,1503[?]

²¹ γέενναν || γείναν 1199 (got it right in verse 45),2265^{3x}

²² ἀποκοψὸν || ἐκκοψὸν 547^c

καλον σοι εστιν μονοφθαλμον εισελθειν εις την βασιλειαν του Θεου ἢ δυο οφθαλμους εχοντα βληθηται εις την Γεενναν του πυρος 48—ὅπου ὁ σκωληξ¹ ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται’.

49 “Πας γαρ πυρι ἄλισθησεται, και πασα θυσια ἄλι ἄλισθησεται. 50 Καλον το ἄλας, εαν δε το ἄλας αναλον² γεινηται, εν τίνι αυτο αρτυσετε³ Εχετε εν ἑαυτοις ἄλας, και ειρηνευετε⁴ εν αλληλοις.”

[Down with divorce!]

10.1 Κακειθεν αναστας ερχεται εις τα ὄρια της Ιουδαιας, δια του περαν του⁵ Ιορδανου. Και συμπορευονται παλιν οχλοι⁶ προς αυτον, και ὡς ειωθει παλιν εδιδασκεν αυτους. 2 Και προσελθοντες⁷ Φαρισαιοι επηρωτησαν⁸ αυτον, “Ει εξεστιν ανδρι⁹ γυναικα απολυσαι?” πειραζοντες αυτον. 3 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτοις, “Τί ὑμιν ενετειλατο Μωσης?” 4 Οἱ δε ειπον, “Μωσης επετρεψεν βιβλιον αποστασιου γραψαι και απολυσαι”. 5 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν αυτοις: “Προς την σκληροκαρδιαν ὑμων εγραψεν ὑμιν¹⁰ την εντολην ταυτην. 6 Απο δε αρχης κτισεως, αρσεν και θηλυ εποιησεν αυτους ὁ Θεος.¹¹ 7 “Ενεκεν τουτου καταλειψει¹² ανθρωπος τον πατερα αυτου και την μητερα και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου, 8 και εσονται οἱ δυο εις σαρκα μιαν.’ Ὡστε ουκετι εισιν δυο αλλα σαρξ μια. 9 Ὁ ουν ὁ Θεος συνεζευξεν, ανθρωπος μη χωριζεται.”

10 Και εν τη οικια παλιν οἱ μαθηται αυτου περι του αυτου επηρωτησαν αυτον. 11 Και λεγει αυτοις, “Ὅς εαν απολυση την γυναικα αυτου και γαμηση αλλην μοιχεται επ’ αυτην· 12 και εαν γυνη απολυση τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω, μοιχεται.”

[Jesus blesses little children]

13 Και προσεφερον αυτω παιδια, ινα ἄψηται αυτων· οἱ δε μαθηται επετιμων¹³ τοις προσφερουσιν. 14 Ἴδων δε ὁ Ιησους ηγανακτησεν και ειπεν αυτοις: “Αφετε τα παιδια ερχεσθαι προς με·¹⁴ μη κωλυετε αυτα, των γαρ τοιουτων εστιν ἡ βασιλεια του Θεου. 15 Αμην λεγω ὑμιν, ὅς εαν μη δεξηται την βασιλειαν του Θεου ὡς παιδιον ου μη εισελθη εις αυτην.” 16 Και εναγκαλισαμενος αυτα, τιθεις τας χειρας επ’ αυτα, ευλογει αυτα.

[A rich young man]

17 Και εκπορευομενου αυτου εις ὁδον, προσδραμων τις και γουμπησας αυτον επηρωτα αυτον, “Διδασκαλε αγαθε, τί ποιησω ινα ζωην αιωνιον κληρονομησω?” 18 Ὁ δε Ιησους ειπεν αυτω: “Τί με λεγεις αγαθον? Ουδεις αγαθος ει μη εἷς, ὁ Θεος. 19 Τας εντολας¹⁵ οιδας: Μη μοιχευσης, Μη φονευσης, Μη κλειψης, Μη ψευδομαρτυρησης, Μη αποστερησης,¹⁶ Τιμα τον πατερα σου και την μητερα.” 20 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν αυτω, “Διδασκαλε, ταυτα παντα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου”. 21 Ὁ δε Ιησους, εμβλεψας αυτω, ηγαπησεν αυτον,¹⁷ και ειπεν αυτω: “Ἐν σοι ὑστερει· ὑπαγε, ὅσα εχεις πωλησον καιδος πτωχοις, και ἔξεις θησαυρον εν ουρανῳ· και δευρο, ακολουθει μοι, αρας τον σταυρον.” 22 Ὁ δε συγνιασας επι τω λογῳ απηλθεν λυπουμενος, ἦν γαρ εχων κτηματα πολλα.

23 Και περιβλεψαμενος ὁ Ιησους λεγει τοις μαθηταις αυτου,¹⁸ “Πως δυσκολως οἱ τα χρηματα εχοντες εις την βασιλειαν του Θεου εισελευσονται!”¹⁹ 24 Οἱ δε μαθηται εθαμβουνοτο επι τοις λογοις αυτου. Ὁ δε Ιησους παλιν αποκριθεις λεγει αυτοις: “Τεκνα, πως δυσκολον εστιν τους πεποιθοτας επι χρημασιν εις την βασιλειαν του Θεου εισελθειν. 25 Ευκοπωτερον²⁰ γαρ εστιν

¹ σκωληξ 1145^c || 1 αυτων [70%] 824,1145,1199,2876,L.65

² αναλον || αναλατον 1705

³ αρτυσετε || αρτυσεται 1705 || αρτυσητε 1713

⁴ ειρηνευετε || ειρηνευετο 18

⁵ του 2323^c || --- 2323

⁶ οχλοι || 1 πολλοι 689

⁷ προσελθοντες || 1 οι (43.5%) 547^c,1023,1040,1075,1145,1637^c,2352

⁸ επηρωτησαν || επηρωτων [3%] 141

⁹ ανδρι || ανθρωπω 547^c

¹⁰ υμιν 2261^c || --- 141,1133,2261,L.65

¹¹ θεος || 1 και ειπεν [5%] 1133^m

¹² καταλειψει || καταλυσει 1147

¹³ επετιμων || επετιμον 1147

¹⁴ με || 1 και [25%] 689

¹⁵ εντολας 2265^c || εντωλας 2265

¹⁶ μη αποστερησης || --- (16.1%) L.65

¹⁷ αυτον || αυτω 1133

¹⁸ 1384 missing 10:23-46.

¹⁹ εισελευσονται || εισελευσον 553 (i)

²⁰ ευκοπωτερον || ευκοποτερον 645

καμηλον δια τρυμαλιας της¹ ραφιδος εισελθειν ἢ πλουσιον εις την βασιλειαν του Θεου εισελθειν.”² 26 Οἱ δε περισσως εξεπλησσοιντο, λεγοντες προς ἑαυτους, “Και τίς³ δυναται σωθῆναι?” 27 Εμβλεψας δε αυτοις ὁ Ἰησους λεγει, “Παρα ανθρωποις αδυνατον, ἀλλ’ ου παρα⁴ Θεω· παντα γαρ δυνατα εστιν παρα τω Θεω.”

[It pays to serve Jesus]

28 Ηρξατο δε ὁ Πετρος λεγειν αυτω, “Ἴδου, ἡμεῖς⁵ αφηκαμεν παντα και ηκολουθησαμεν σοι”. 29 Αποκριθεις δε ὁ Ἰησους ειπεν: “Αμην λεγω ὑμιν, ουδεις εστιν ὃς αφηκεν οικιαν ἢ αδελφους ἢ αδελφας ἢ πατερα ἢ μητερα ἢ γυναικα ἢ τεκνα ἢ αγρους, ἐνεκεν εμου και ἐνεκεν του ευαγγελιου, 30 εαν μη λαβη ἑκατονταπλασιονα, νυν εν τω καιρω τουτω—οικιας και αδελφους και αδελφας⁶ και πατερα και μητερα και τεκνα και αγρους, μετα διωγμων, και εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον. 31 Πολλοι δε εσονται πρωτοι εσχατοι και εσχατοι πρωτοι.”

[Jesus predicts His death a third time]

32 Ησαν δε εν τη ὁδω αναβαινοντες εις Ἱεροσολυμα, και ἦν προαγων αυτους ὁ Ἰησους: και εθαμβουντο, και ακολουθουντες⁷ εφοβουντο. Και παραλαβων παλιν τους δωδεκα ηρξατο αυτοις λεγειν τα μελλοντα αυτω συμβαινειν, 33 ὅτι “Ἴδου, αναβαινομεν εις Ἱεροσολυμα, και ὁ Υἱος του Ανθρωπου παραδοθησεται τοις αρχιερευσιν και τοις⁸ γραμματευσιν· και κατακρινουσιν αυτον θανατω και παραδωσουσιν⁹ αυτον τοις εθνεσιν· 34 και εμπαιξουσιν¹⁰ αυτω, και μαστιγωσουσιν αυτον, και εμπτυσουσιν αυτω,¹¹ και αποκτενουσιν αυτον. Και τη τριτη ἡμερα αναστησεται.”

[Selfish ambition rebuked]

35 Και προσπορευονται αυτω Ιακωβος και Ιωαννης, οἱ¹² υἱοι Ζεβεδαιου, λεγοντες, “Διδασκαλε, θελομεν ἵνα ὃ εαν αιτησωμεν¹³ ποιησης¹⁴ ἡμιν”.¹⁵ 36 Ὁ δε ειπεν αυτοις, “Τί θελετε ποιησαι με¹⁶ ὑμιν?” 37 Οἱ δε ειπον αυτω, “Δος ἡμιν¹⁷ ἵνα εἷς εκ δεξιων σου και εἷς εξ ευωνυμων σου καθισωμεν εν τη δοξῃ σου”. 38 Ὁ δε Ἰησους¹⁸ ειπεν αυτοις: “Ουκ οιδατε τί αιτεισθε. Δυνασθε πιειν¹⁹ το ποτηριον ὃ εγω πινω, και το βαπτισμα ὃ εγω βαπτιζομαι βαπτισθῆναι?” 39 Οἱ δε ειπον αυτω, “Δυναμεθα”.²⁰ Ὁ δε Ἰησους ειπεν αυτοις: “Το μεν ποτηριον ὃ εγω πινω πιεσθε, και το βαπτισμα ὃ εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε· 40 το δε καθισαι εκ δεξιων μου και εξ ευωνυμων μου ουκ εστιν εμον δουναι, ἀλλ’ οἷς ἠτοιμασται.”

41 Και ακουσαντες οἱ δεκα ηρξαντο αγανακτειν περι Ιακωβου και Ιωαννου. 42 Ὁ δε Ἰησους προσκαλεσαμενος αυτους λεγει αυτοις: “Οιδατε ὅτι οἱ δοκουντες αρχειν των εθνων κατακυριευουσιν αυτων, και οἱ μεγαλοι αυτων κατεξουσιαζουσιν αυτων. 43 Ουχ οὕτως²¹ δε εσται εν²² ὑμιν, ἀλλ’ ὃς εαν θελη γενεσθαι μεγας εν ὑμιν, εσται ὑμων διακονος, 44 και ὃς εαν θελη ὑμων γενεσθαι²³ πρωτος, εσται παντων δουλος. 45 Και γαρ ὁ Υἱος του Ανθρωπου ουκ ηλθεν διακοινηθῆναι, ἀλλὰ διακοινησαι, και δουσαι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων.”

[Blind Bartimaeus]

46 Και ερχονται εις Ἱεριχω. Και εκπορευομενου αυτου απο Ἱεριχω, και των μαθητων αυτου και οχλου ἱκανου, υἱος Τιμαιου, Βαρτιμαιος ὁ τυφλος, εκαθητο παρα την ὁδον προσαιτων.

¹ της 645° || --- [20%] 645,1145

² 2221 omits verse 25 entire [obvious homoioteleuton]

³ τις || 1 αρα 2323

⁴ παρα || 1 τω [10%] 1040

⁵ ημεις || υμεις 510

⁶ και αδελφας || --- 645,2875

⁷ ακολουθουντες || ακολοθουντες 2352 (i)

⁸ τοις || --- [60%] 689

⁹ παραδωσουσιν || παραδοσουσιν 1199

¹⁰ εμπαιξουσιν || εμπεξουσιν 824 (apparently)

¹¹ 141 omits και μαστ. . . αυτω [clear homoioteleuton]

¹² οἱ || --- (32.4%) 645,1117,2221°;2503

¹³ ἵνα ο εαν αιτησωμεν || ~ 2341 2466

¹⁴ ποιησης || ποιησεις 547

¹⁵ ημιν || υμιν 510,586 (i)

¹⁶ με || --- (7.3%) 1705

¹⁷ ημιν 928° || υμιν 928

¹⁸ ιησους || --- 547°

¹⁹ πιειν 141° || ποιειν [1%] 141,645,1339,2273

²⁰ δυναμεθα || δυναδυναμεθα 1705 (from one page to the next)

²¹ ουτως [15%] + f³⁵ (for the record)

²² εν || --- 1496,2323

²³ γενεσθαι || γενεσθε 645

47 Και ακουσας¹ οτι Ιησους ο Ναζωραιος εστιν, ηρξατο κραζειν και λεγειν, “Ο υιος Δαυιδ, Ιησου,² ελεησον με!” 48 Και επετιμων αυτω πολλοι³ ινα σιωπηση, ο δε πολλω μαλλον εκραζειν, “Υιε Δαυιδ, ελεησον με!” 49 Και στας ο Ιησους ειπεν αυτον φωνηθηται. Και φωνουσιν τον τυφλον, λεγοντες αυτω, “Θαρσει, χειραι, φωνει⁴ σε!” 50 Ο δε αποβαλων το ιματιον αυτου, αναστας ηλθεν προς τον Ιησουν. 51 Και αποκριθεις λεγει αυτω ο Ιησους, “Τι θελεις ποιησω σοι?”⁵ Ο δε τυφλος ειπεν αυτω, “Ραβουνι,⁶ ινα αναβλεψω.” 52 Ο δε Ιησους ειπεν⁷ αυτω, “Υπαγε· η πιστις σου σεσωκεν σε.” Και ευθεως ανεβλεψεν, και ηκολουθησεν τω Ιησου εν τη οδω.

[The last week]

[The ‘triumphal’ entry—Sunday, 03/31/30 AD]

11.1 Και οτε εγγιζουσιν εις Ιερουσαλημ,⁸ εις Βηθσφαγη και Βηθανιαν, προς το Ορος των Ελαιων, αποστελλει δυο των μαθητων αυτου 2 και λεγει αυτοις: “Υπαγετε εις την κωμην την κατεναντι⁹ υμων· και ευθεως εισπορευομενοι εις αυτην εϋρησετε πωλον δεδεμενον, εφ’ ον ουδεις ανθρωπων κεκαθικεν.¹⁰ Λυσαντες αυτον αγαγετε. 3 Και εαν τις υμιν ειπη, ‘Τι ποιειτε τουτο?’ ειπατε οτι ‘Ο Κυριος αυτου χρειαν εχει’, και ευθεως αυτον αποστελλει ωδε.”

4 Απηλθον δε και εϋρον τον¹¹ πωλον δεδεμενον προς την θυραν, εξω επι του αμφοδου, και λουσιν αυτον. 5 Και τινες των εκει εστωτων¹² ελεγον αυτοις, “Τι ποιειτε, λυοντες τον πωλον?” 6 Οι δε ειπον αυτοις καθως ενετειλατο ο Ιησους, και αφηκαν αυτους. 7 Και ηγαγον τον πωλον προς τον Ιησουν, και επεβαλον αυτω τα ιματια αυτων, και εκαθισεν επ’ αυτω. 8 Πολλοι δε τα ιματια αυτων εστρωσαν εις την οδον,¹³ αλλοι δε στοιβαδας εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον εις την οδον. 9 Και οι προαγοντες και οι ακολουθουντες εκραζον, λεγοντες: “Ωσαννα!”¹⁴ “Ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι Κυριου!” 10 “Ευλογημενη η ερχομενη βασιλεια εν ονοματι Κυριου του πατρος ημων Δαυιδ!” “Ωσαννα¹⁵ εν τοις υψιστοις!”¹⁶

11 Και εισηλθεν εις Ιεροσολυμα ο Ιησους, και εις¹⁷ το ιερον. Και περιβλεψαμενος παντα, οψιας ηδη ουσης της ωρας, εξηλθεν εις Βηθανιαν μετα των δωδεκα.

[A barren fig tree]

12 Και τη επαυριον, εξελθοντων αυτων απο Βηθανιας, επεινασεν. 13 Και ιδων συκην μακροθεν εχουσαν φυλλα, ηλθεν ει αρα εϋρησει τι εν αυτη. Και ελθων επ’ αυτην¹⁸ ουδεν εϋρεν ει μη φυλλα, ου γαρ ην καιρος συκων. 14 Και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτη, “Μηκετι εκ σου εις τον αιωνα μηδεις καρπον φαγη!” Και ηκουον οι μαθηται αυτου.

[Jesus ‘purifies’ the temple (2nd time)—Monday, 04/01/30 AD]

15 Και ερχονται εις Ιεροσολυμα, και εισελθων ο Ιησους εις το ιερον ηρξατο εκβαλλειν τους πωλουντας και αγοραζοντας εν τω ιερω, και τας τραπεζας των κολλυβιστων¹⁹ και τας καθεδρας²⁰ των πωλουντων²¹ τας περιστερας κατεστρεψεν. 16 Και ουκ ηφιεν ινα τις διενεγκη σκευος δια του ιερου. 17 Και εδιδασκεν λεγων αυτοις: “Ου γεγραπται οτι ‘Ο οικος μου οικος προσευχης κληθησεται πασιν τοις εθνεσιν’? Υμεις δε εποιησατε αυτον²² σπηλαιον²³ ληστων!”

¹ και ακουσας || ~ 2 δε 547^c

² ιησου || --- [1%] 1145,1435

³ πολλοι || πολλα 1435

⁴ φωνει || φωνη [2%] 1667,1705

⁵ σοι || σε 2122

⁶ ραβουνι || ραββουνι [59%] 2221 (sp)

⁷ ειπεν || πεν 128

⁸ ιερουσαλημ || 1 και ηλθον 547^c

⁹ κατεναντι || απεναντι [2%] 18,1075,1145,1705

¹⁰ κεκαθικεν || κεκαθηκεν 2621 (sp)

¹¹ τον || --- [35%] 2221^c

¹² εστωτων || εστηκοτων [70%] 2221

¹³ εις την οδον || εμ τη οδω 2876

¹⁴ ωσαννα || ωσανα 1503

¹⁵ 2265 omits Ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι Κυριου!” “Ευλογημενη η ερχομενη βασιλεια εν ονοματι Κυριου του πατρος ημων Δαυιδ!” “Ωσαννα (h)

¹⁶ υψιστοις || υψιστοις 1496 (from one line to the next)

¹⁷ ιεροσολυμα ο ιησους και εις || --- 1147 (clear homoioteleuton)

¹⁸ αυτην || αυτη 1652

¹⁹ κολλυβιστων || κολυβιστων [1%] 1637,2221,2323 (i)

²⁰ καθεδρας || τραπεζας 1435

²¹ πωλουντων || πωλουντων 2265 (i)

²² εποιησατε αυτον || ~ 21 [5%] 547^c

²³ σπηλαιον || σπυλαιον 645

18 Και ηκουσαν οι γραμματεις και οι αρχιερεις,¹ και εζητουν² πως αυτον απολεσουσιν·³ εφοβουντο γαρ αυτον, οτι πας ο οχλος εξεπληροσσετο⁴ επι τη διδαχη αυτου. 19 Και οτε οψε εγενετο, εξεπορευετο εξω της πολεως.

[How to drown a mountain]

20 Και πρωι παραπορευομενοι, ειδον την συκην εξηραμμενην⁵ εκ ριζων. 21 Και αναμνησθεις⁶ ο Πετρος λεγει αυτω: “Ραββι, ιδε! Η συκη ην κατηρασω εξηρανται!”⁷ 22 Και αποκριθεις ο Ιησους⁹ λεγει αυτοις: “Εχετε πιστιν Θεου. 23 Αμην γαρ¹⁰ λεγω υμιν οτι ος αν ειπη τω ορει τουτω, ‘Αρθητι και βληθητι εις την θαλασσαν’, και μη διακριθη εν τη καρδια αυτου αλλα πιστευση οτι α λεγει γινεται, εσται αυτω ο εαν ειπη. 24 Δια τουτο λεγω υμιν, παντα οσα αν προσευχομενοι αιτησθε,¹¹ πιστευετε¹² οτι λαμβανετε, και εσται¹³ υμιν.

25 “Και οταν στηκητε προσευχομενοι, αφιετε, ει τι εχετε κατα τινος, ινα και ο Πατηρ υμων, ο εν τοις ουρανοις, αφη υμιν τα παραπτωματα υμων. 26 Ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο Πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων.”

[Jesus' authority questioned—Tuesday, 04/02/30 AD]

27 Και ερχονται παλιν εις Ιεροσολυμα. Και εν τω ιερω περιπατουντος αυτου, ερχονται προς αυτον οι αρχιερεις και οι¹⁴ γραμματεις και οι πρεσβυτεροι. 28 Και λεγουσιν αυτω, “Εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις?” και “Τις¹⁵ σοι την εξουσιαν ταυτην εδωκεν¹⁶ ινα ταυτα ποιης?” 29 Ο δε Ιησους αποκριθεις¹⁷ ειπεν αυτοις: “Επερωτησω υμας και εγω¹⁸ ενα λογον· και αποκριθητε μοι, και ερω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω. 30 Το βαπτισμα Ιωαννου: εξ ουρανου ην η εξ ανθρωπων?” 31 Και ελογιζοντο¹⁹ προς εαυτους, λεγοντες: “Εαν ειπωμεν, ‘Εξ ουρανου’, ερει, ‘Δια τι ουν ουκ επιστευσατε αυτω?’ 32 Αλλ’ ειπωμεν,²⁰ ‘Εξ ανθρωπων’. . .”—εφοβουντο τον λαον, απαντες γαρ ειχον τον Ιωαννην οτι οντως προφητης ην. 33 Και αποκριθεντες λεγουσιν τω Ιησου,²¹ “Ουκ οίδαμεν”. Και ο Ιησους αποκριθεις²² λεγει αυτοις, “Ουδε εγω λεγω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω”.

[Parable of wicked tenants]

12.1 Και ηρξατο αυτοις εν παραβολαις λεγειν: “Αμπελωνια εφυτευσεν ανθρωπος—και περιεθηκεν φραγμαον και ωρυξεν υποληνιον και ωκοδομησεν πυργον—και εξεδото αυτον γεωργους και απεδημησεν. 2 Και απεστειλεν προς τους γεωργους τω καιρω δουλων, ινα παρα των γεωργων λαβη²³ απο του καρπου²⁴ του αμπελωνος. 3 Οι δε λαβοντες αυτον, εδηραν και απεστειλαν κενον.²⁵ 4 Και παλιν απεστειλεν προς αυτους αλλον δουλων, κακεινον λιθοβολησαντες²⁶ κεφαλαιωσαν, και απεστειλαν ητιμωμενον.²⁷ 5 Και παλιν αλλον απεστειλεν, κακεινον απεκτειναν· και πολλους

¹ γραμματεις και οι αρχιερεις || ~ 4231 [6%] 1199,1705

² εζητουν || επεζητουν 141

³ απολεσουσιν || απολεσωσιν [65%] 1145^c

⁴ εξεπληροσσετο || εξεπληροσσετο 2503

⁵ εξηραμμενην 1445^c || εξηραμμενη 18 || εξηραμμενη [1%] 1251,1705,2261,2323 (i)

⁶ αναμνησθεις || αναμνησθεις 1705

⁷ ιδε || ηδε 2265

⁸ εξηρανται || εξηραται 1628

⁹ ο ιησους || --- 553

¹⁰ γαρ L.65^c || --- [4%] L.65

¹¹ αιτησθε || αιτεισθε [48%] 204,1133,1667,2261 || ετεισθε 645

¹² πιστευετε || πιπιστευετε 1199 (repeats from one line to next)

¹³ εσται || εστε 510

¹⁴ οι || ι 2265 (i)

¹⁵ τις || τι 1199

¹⁶ εδωκεν || δεδωκεν [2%] 141

¹⁷ ο δε ιησους αποκριθεις || ~ και 413 547^{c?}

¹⁸ και εγω || καγω 2503

¹⁹ ελογιζοντο || διελογιζοντο [6%] 547,1251,2221

²⁰ ειπωμεν || ειπομεν [1%] 645,1023

²¹ τω ιησου || αυτω 547^c

²² ο ιησους αποκριθεις || ~ 312 [4%] 928,1133,1572,2261

²³ λαβη || λαβει 141

²⁴ του καρπου || --- 1667

²⁵ κενον || καινον 2503 (apparently)

²⁶ λιθοβολησαντες || λιθοβολισαντες 510

²⁷ ητιμωμενον || ητοιμωμενον 2352 (i)

αλλους,¹ τους μεν δαιροντες, τους δε αποκτεινοντες.² 6 Ετι ουν ένα υιον εχων, αγαπητον αυτου, απεστειλεν και αυτον προς αυτους εσχατον, λεγων³ οτι⁴ 'Εντραπησονται τον υιον μου'. 7 Εκεινοι δε οι γεωργοι ειπον προς εαυτους οτι 'Ουτος εστιν ο κληρονομος. Δευτε, αποκτεινωμεν αυτον, και ημων εσται η κληρονομια.' 8 Και λαβοντες αυτον απεκτειναν, και εξεβαλον εξω του αμπελωνος.

9 "Τι ουν ποιησει ο κυριος του αμπελωνος? Ελευσεται και απολεσει τους γεωργους,⁵ και δωσει τον αμπελωνα αλλοις. 10 Ουδε την Γραφην ταυτην ανεγνωτε: 'Λιθον ον απεδοκιμασαν⁶ οι οικοδομουντες,⁷ ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας· 11 παρα Κυριου εγενετο αυτη, και εστιν⁸ θαυμαστη εν οφθαλμοις ημων'?"⁹ 12 Και εζητουν αυτον κρατησαι, και εφοβηθησαν τον οχλον, εγνωσαν γαρ οτι προς αυτους την παραβολην ειπεν. Και αφεντες αυτον απηλθον.

[Render to Caesar]

13 Και αποστελλουσιν¹⁰ προς αυτον τινας των Φαρισαιων και των 'Ηρωδιανων, ινα αυτον αγρευσωσιν λογω. 14 Οι δε ελθοντες λεγουσιν αυτω: "Διδασκαλε, οιδαμεν οτι αληθης¹¹ ει—και ου μελει¹² σοι περι ουδενος, ου γαρ βλεπεις εις προσωπον¹³ ανθρωπων, αλλ' επ' αληθειας την οδον του Θεου διδασκεις—εξεστιν κηνησον Καισαρι δουναι, η ου? 15 Δωμεν, η μη δωμεν?" Ο δε ειδως αυτων την υποκρισιν, ειπεν αυτοις: "Τι με πειραζετε? Φερετε μοι δηναριον ινα ιδω." 16 Οι δε ηνεγκαν, και λεγει αυτοις,¹⁴ "Τινος η εικων αυτη και η επιγραφη?" Οι δε ειπον αυτω, "Καισαρος". 17 Και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτοις, "Αποδοτε τα Καισαρος Καισαρι, και τα του Θεου τω Θεω." Και εθαυμασαν επ' αυτω.

[A hypothetical situation]

18 Και ερχονται Σαδδουκαιιοι προς αυτον¹⁵—οιτινες λεγουσιν αναστασιν μη ειναι—και επηρωτησαν αυτον, λεγοντες: 19 "Διδασκαλε, Μωσης εγραψεν ημιν οτι εαν τινος αδελφος αποθαινη και καταλιπη γυναικα και τεκνα μη αφη, ινα λαβη ο αδελφος αυτου την γυναικα αυτου¹⁶ και εξαναστηση¹⁷ σπερμα τω αδελφω αυτου. 20 'Επτα αδελφοι¹⁸ ησαν. Και ο πρωτος ελαβεν γυναικα, και αποθνησκων ουκ αφηκεν σπερμα. 21 Και ο δευτερος ελαβεν αυτην, και απεθανεν· και ουδε αυτος αφηκεν σπερμα. Και ο τριτος ωσαυτως. 22 Και ελαβον αυτην οι επτα, και ουκ αφηκαν σπερμα. Εσχατη¹⁹ παντων απεθανεν και η γυνη. 23 Εν τη αναστασει, οταν αναστωσιν, τίνος αυτων εσται²⁰ γυνη?—οι γαρ επτα εσχον αυτην γυναικα."

24 Και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτοις: "Ου δια τουτο πλανασθε, μη ειδοτες τας Γραφας μηδε την δυναμιν του Θεου? 25 'Οταν γαρ εκ νεκρων αναστωσιν, ουτε γαμουσιν ουτε γαμισκονται,²¹ αλλ' εισιν ως αγγελιοι εν τοις ουρανοις. 26 Περι δε των νεκρων, οτι εγειρονται, ουκ ανεγνωτε εν τη βιβλω Μωυσεος,²² επι του βατου, ως ειπεν αυτω ο Θεος, λεγων, 'Εγω²³ ο Θεος 'Αβρααμ, και ο Θεος Ισαακ, και ο Θεος Ιακωβ'? 27 Ουκ εστιν ο Θεος²⁴ νεκρων, αλλα Θεος²⁵ ζωντων. 'Υμεις ουν πολυ πλανασθε."

[The greatest commandment]

¹ αλλους || αλους 2265 (i)

² αποκτεινοντες 35^c;L.65^c || αποκτεινοντες [15%] 35,204,553,689,789,1046,1072,1147,1251^c;1503,1667,2382^c;L.65 (sp)

³ λεγων || λεγον 1199

⁴ οτι || --- 824,1461

⁵ γεωργους || 1 εκεινους 2221

⁶ απεδοκιμασαν || απεδικιμασαν 1199

⁷ οικοδομουντες || ακομουντες 2265

⁸ εστιν || εστη [1%] 1023,1075,1199,2352

⁹ ημων || υμων 1133,1705,2261,2876

¹⁰ αποστελλουσιν || αποστελουσιν 2265

¹¹ αληθης || αληθεις 1147,1199

¹² μελει || μελλει [5%] 1145,2122,2261

¹³ προσωπον || πρωσωπον 1040^c;1199

¹⁴ 1384 missing 12:16-41

¹⁵ σαδδουκαιιοι προς αυτον || ~ 231 1572

¹⁶ αυτου || --- [3%] 547^c

¹⁷ εξαναστηση || εξαναστησει 510

¹⁸ αδελφοι || --- 2466

¹⁹ εσχατη || 1 ουν 2261

²⁰ εσται || 1 η 1705

²¹ γαμισκονται || εκγαμισκονται [2%] 1199

²² μωυσεος || μωυσεως [30%] 645,689^c;1251,2265 (sp)

²³ εγω 867^c || 1 ειμι 867

²⁴ θεος || 11 L.65

²⁵ θεος || --- [25%] 18,1133

28 Και προσελθων εις των γραμματεων,¹ ακουσας αυτων συζητουτων, ειδως οτι καλως αυτοις² απεκριθη, επηρωτησεν³ αυτον, “Ποια εστιν πρωτη πασων εντολη?”⁴ 29 ‘Ο δε Ιησους απεκριθη αυτω⁵ οτι “Πρωτη πασων των εντολων: ‘Ακουε, Ισραηλ, Κυριος ο Θεος υμων,⁶ Κυριος εις εστιν· 30 και αγαπησεις Κυριον τον Θεον σου εξ ολης της καρδιας σου και εξ ολης της ψυχης⁷ σου⁸ και εξ ολης της διανοιας σου και εξ ολης της ισχυος σου.’ Αυτη πρωτη εντολη. 31 Και δευτερα⁹ ομοια αυτη: ‘Αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον’.¹⁰ Μειζων τουτων αλλη εντολη ουκ εστιν.”

32 Και ειπεν αυτω ο γραμματευσ: “Καλως, διδασκαλε· επ’ αληθειας ειπας οτι εις εστιν,¹¹ και ουκ εστιν αλλος πλην αυτου. 33 Και το αγαπαν αυτον εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της συνεσεως και εξ ολης της ψυχης και εξ ολης της ισχυος και το αγαπαν τον πλησιον ως εαυτον, πλειον εστιν παντων των ολοκαυτωματων και θυσιων.” 34 Και ο Ιησους, ιδων αυτον οτι νουνεχως απεκριθη, ειπεν αυτω, “Ου μακραν ει απο της βασιλειας του Θεου”. Και ουδεις ουκετι ετολμα αυτον¹² επρωτησαι.

[Is the Christ David's son?]

35 Και αποκριθεις ο Ιησους ελεγεν, διδασκων εν τω ιερω: “Πως λεγουσιν οι γραμματεις οτι ο Χριστος υιος εστιν¹³ Δαυιδ? 36 Αυτος γαρ Δαυιδ ειπεν εν Πνευματι ‘Αγιω: ‘Λεγει ο Κυριος τω Κυριω μου, ‘Καθου εκ¹⁴ δεξιων μου, εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου’.” 37 Αυτος ουν Δαυιδ λεγει αυτον ‘Κυριον’· και ποθεν υιος αυτου εστιν?” Και ο πολυς οχλος ηκουεν αυτου ηδεως.

[Down with hypocrisy!]

38 Και ελεγεν αυτοις¹⁵ εν τη διδαχη αυτου: “Βλεπετε απο των γραμματεων, των θελοντων εν στολαις περιπατειν και ασπασμους εν ταις αγοραις, 39 και πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγωγαίς, και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις· 40 οι κατεσθιοντες τας οικιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχομενοι. Ουτοι ληψονται περισσοτερον κριμα.”

[A widow's offering]

41 Και καθισας ο Ιησους κατεναντι του γαζοφυλακιου εθεωρει πως ο οχλος βαλλει χαλκον εις το γαζοφυλακιον. Και πολλοι πλουσιοι εβαλον¹⁶ πολλα. 42 Και ελθουσα μια χηρα πτωχη εβαλεν λεπτα δυο, ο εστιν κοδραντης. 43 Και προσκαλεσαμενος τους μαθητας αυτου λεγει αυτοις: “Αμην λεγω υμιν οτι η χηρα¹⁷ αυτη η πτωχη¹⁸ πλειον παντων βεβληκεν των βαλλοντων¹⁹ εις το γαζοφυλακιον· 44 παντες γαρ εκ του περισσευοντος²⁰ αυτοις εβαλον, αυτη δε, εκ της υστερησεως αυτης, παντα οσα ειχεν εβαλεν, ολον τον βιον αυτης.”

[The temple will be destroyed]

13.1 Και εκπορευομενου αυτου εκ του ιερου, λεγει αυτω εις²¹ των μαθητων αυτου: “Διδασκαλε, ιδε! Ποταποι λιθοι και ποταπαι οικοδομαι!” 2 Και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτω: “Βλεπεις ταυτας τας μεγαλας²² οικοδομας? Ου μη αφεθη ωδε λιθος επι λιθω, ος ου μη καταλυθη.”²³

¹ των γραμματεων || γραμματευσ 2876 || γραμματαιων 2265

² αυτοις || --- 2265 [comment: from here to the end 2265 was done be a third hand that made dozens of silly mistakes, that are not worth including here; some variants will be included]

³ επηρωτησεν || επρωτησεν 1339

⁴ εντολη || των εντολων 2876

⁵ απεκριθη αυτω 35° || ~ 21 [4%] 35

⁶ υμων || ημων 1133,2261

⁷ ψυχης || ψυχη 1199

⁸ και εξ ολης της ψυχης σου || --- 1147 (clear homoioteleuton and/or -arcton)

⁹ δευτερα || 1 δε 1503

¹⁰ σεαυτον || εαυτον [25%] 1199,1705,2221,2323

¹¹ εστιν || 1 ο θεος [3%] 141°,689°

¹² αυτον || αυτων 2466

¹³ εστιν || --- 2265

¹⁴ εκ || ε 2273 (i)

¹⁵ αυτοις || αυτους 824

¹⁶ εβαλον || εβαλλον [65%] 553,1117,1637,2265

¹⁷ χηρα || χειρα 2261 (i)

¹⁸ αυτη η πτωχη || ~ 231 [1%] 2876

¹⁹ βαλλοντων 2466° || βαλοντων [39%] 1145,1199,1384,1705,2221,2323,2466

²⁰ περισσευοντος || περισσευματος 2122

²¹ εις || 1 εκ 510,1117,2382

²² ταυτας τας μεγαλας || ~ 231 689

²³ καταλυθη || κακαταλυθη 2466 (repeated from one line to the next)

[The Olivet Discourse]

[The end of the age]

3 Και καθημενου αυτου εις το Ορος των Ελαιων κατεναντι του ιερου, επηρωτων¹ αυτον κατ' ιδιαν Πητρος και Ιακωβος και Ιωαννης και Ανδρεας: 4 "Ειπε ημιν, ποτε ταυτα εσται? Και τι το σημειον οταν μελλη² παντα ταυτα³ συντελεισθαι?" 5 "Ο δε Ιησους αποκριθεις αυτοις ηρξατο⁴ λεγειν: "Βλεπετε μη τις υμας πλανηση. 6 Πολλοι⁵ γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου, λεγοντες οτι 'Εγω ειμι', και πολλους πλανησουσιν. 7 'Οταν δε ακουσητε πολεμους και ακοας πολεμων, μη θροεισθε·⁶ δει γαρ γενεσθαι, αλλ' ουπω το τελος. 8 Εγερθησεται γαρ εθνος επι εθνος, και βασιλεια επι βασιλειαν· και εσονται σεισμοι κατα τοπους, και⁷ εσονται λιμοι⁸ και ταραχαι. Αρχαι ωδιων ταυτα.

9 "Βλεπετε δε υμεις εαυτους, παραδωσουσιν γαρ υμας εις συνεδρια και εις συναγωγας δαρησεσθε, και επι ηγεμονων και βασιλεων αχθησεσθε⁹ ενεκεν εμου, εις μαρτυριον αυτοις. 10 Και, εις παντα τα εθνη δει πρωτον κηρυχθηναι το ευαγγελιον. 11 'Οταν δε αγωσιν¹⁰ υμας παραδιδοντες, μη προμεριμνατε¹¹ τι λαλησετε¹² μηδε μελετατε. Αλλ' ο εαν δοθη υμιν εν εκεινη τη ωρα, τουτο λαλειτε, ου γαρ εστε υμεις οι λαλουντες, αλλα το Πνευμα το 'Αγιον.

12 "Παραδωσει δε αδελφος αδελφον εις θανατον και πατηρ τεκνον, και επαναστησονται τεκνα επι γονεις και θανατωσουσιν αυτους. 13 Και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων δια το ονομα μου· ο δε υπομεινας εις τελος, ουτος σωθησεται.

[The Great Tribulation]

14 "'Οταν δε ιδητε το βδελυγμα της ερημωσης, το ρηθεν υπο¹³ Δαυνηλ του προφητου, εστω¹⁴ οπου ου δει"—ο αναγινωσκων νοειτω—"τοτε οι εν τη Ιουδαια φυγετωσαν εις τα ορη. 15 'Ο δε επι του δωματος¹⁵ μη καταβατω εις την οικιαν, μηδε εισελθητω¹⁶ αραι τι εκ της οικιας αυτου. 16 Και ο εις τον αγρον ων μη επιστρεψατω εις τα οπισω αραι το ιματιον αυτου. 17 Ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις¹⁷ εν εκειναις ταις ημεραις! 18 Προσευχεσθε δε ινα μη γενηται η φυγη υμων χειμωνος· 19 εσονται γαρ αι ημεραι εκειναι θλιψις οια ου γεγονεν τοιαυτη απ' αρχης κτισεως ης εκτισεν ο Θεος εως του νυν, και ου μη γενηται. 20 Και ει μη Κυριος εκολοβωσεν τας ημερας, ουκ αν εσωθη πασα σαρξ· αλλα δια τους εκλεκτους, ους εξελεξατο, εκολοβωσεν τας ημερας.

21 "Τοτε εαν τις υμιν ειπη, 'Ιδου, ωδε ο Χριστος!', 'Ιδου, εκει!', μη πιστευσητε. 22 Εγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται, και δωσουσιν σημεια και τερατα προς το αποπλαναν, ει δυνατον, και τους εκλεκτους. 23 'Υμεις δε βλεπετε! Ιδου, προειρηκα υμιν παντα.

[The return of Christ]

24 "Αλλ'¹⁸ εν εκειναις ταις ημεραις, μετα την θλιψιν εκεινην, ο ηλιος σκοτισθησεται, και η σεληνη ου δωσει το φεγγος αυτης· 25 και οι αστερες¹⁹ του ουρανου εσονται εκπιπτοντες, και αι δυναμεις αι²⁰ εν τοις ουρανοις σαλευθησονται'. 26 Και τοτε οψονται τον Υιον του Ανθρωπου ερχομενον εν νεφελαις μετα δυναμewς πολλης και δοξης.²¹ 27 Και τοτε αποστελει τους αγγελους αυτου και επισυναξει τους εκλεκτους αυτου εκ των τεσσαρων ανεμων, απ' ακρου γης εως ακρου ουρανου.

[Parable of the fig tree]

¹ επηρωτων || επηρωτα 1133

² μελλη || μελλει 2261 (i)

³ παντα ταυτα || ~ 21 [10%] 2221,2323 || 1 2273 (h)

⁴ αυτοις ηρξατο || ~ 21 [1%] 928,2875

⁵ πολλοι || πολοι 1652 (i)

⁶ θροεισθε || θρωεισθε 1251

⁷ 645 omits five words [homoioteleuton]

⁸ λιμοι || λοιμοι 1111,1133

⁹ L.65 omits και επι ηγεμονων και βασιλεων αχθησεσθε (added in the margin by the 1st hand)

¹⁰ αγωσιν || αγαγωσιν [65%] 2876

¹¹ προμεριμνατε 1133^c,553^c || μεριμνατε [29%] 547^c,553,1251 || προμεριματα 1133

¹² λαλησετε || λαλησεται 1133

¹³ υπο || 1 του 645

¹⁴ εστω^s || εστος 1628 || 1 εν τοπω 1637

¹⁵ δωματος || δοματος 1251

¹⁶ 2265 omits εις την οικιαν μηδε εισελθητω (h)

¹⁷ θηλαζουσαις || θηλαζουσαι 1199

¹⁸ αλλ || αλλα [1%] 1199 || και 2323

¹⁹ αστερες || αστεραις 1133,1199

²⁰ αι || --- 2466

²¹ πολλης και δοξης || ~ 231 1133^c,1199,2876

28 “Απο δε της συκης μαθετε την παραβολην: όταν ηδη ὁ κλαδος αὐτης ἄπαλος γενηται και εκφυη τα φυλλα, γινωσκεται¹ ὅτι εγγυς το θερος εστιν. 29 Οὕτως και ὑμεις, όταν ταυτα ιδητε² γινομενα, γινωσκετε ὅτι εγγυς εστιν—ἐπι θυραις! 30 Ἀμην λεγω ὑμιν ὅτι³ ου μη παρελθη ἡ γενεα αὐτη μεχρις οὗ παντα⁴ ταυτα γενηται. 31 Ὁ ουρανος και ἡ γη παρελευσεται,⁵ οἱ δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν.

[Watch!]

32 “Περι δε της ἡμερας εκεινης ἡ⁶ ὥρα ουδεις οιδεν, ουδε οἱ αγγελοι οἱ εν τω ουρανω, ουδε ὁ Υἱος, ει μη ὁ Πατηρ. 33 Βλεπετε! Ἀγρυπνειτε!⁷ Προσευχεσθε! Ουκ οιδατε γαρ ποτε⁸ ὁ καιρος εστιν. 34 Ὡς ανθρωπος αποδημος, αφεις την οικιαν αουτου και δους τοις δουλοις αουτου την εξουσιαν, και ἕκαστω το εργον αουτου· και τω θυρωρω ενετειλατο ἵνα γρηγορη.⁹ 35 Γρηγορειτε ουν, ουκ οιδατε γαρ ποτε ὁ κυριος της οικιας ερχεται—οἴη ἡ μεσονυκτιου ἡ αλεκτοροφωνιας¹⁰ ἡ πρωι—36 μη ελθων εξαιφνης¹¹ εὖρη ὑμας καθευδοντας. 37 “Ἄ δε ὑμιν λεγω, πασιν λεγω: Γρηγορειτε!”

[The Sanhedrin make plans]

14.1 Ἦν δε το Πασχα και τα Ἀζυμα μετα δυο ἡμερας. Και εζητουν οἱ αρχιερεις και οἱ γραμματεις πως αουτον εν δολω κρατησαντες αποκτεινωσιν. 2 Ελεγον δε, “Μη εν τη ἑορτη, μηποτε θορυβος εσται του λαου”.

[An anointing in Simon's house]

3 Και οντος αουτου εν Βηθανια εν τη¹² οικια Σιμωνος του λεπρου, κατακειμενου αουτου, ηλθεν γυνη εχουσα αλαβαστρον μυρου ναρδου πιστικης πολυτελους. Και συντριψασα το αλαβαστρον, κατεχεεν αουτου κατα της κεφαλης. 4 Ησαν δε τινες αγαινακτουντες προς ἑαυτους και λεγοντες: “Εἰς τί ἡ απωλεια αὐτη του μυρου γεγονεν? 5 Ἡδυνατο γαρ τουτο πραθημαι επανω τριακοσιων¹³ δηναριων και δοθηναι τοις πτωχοις!” Και ενεβριμωντο¹⁴ αυτη. 6 Ὁ δε Ἰησους ειπεν: “Ἀφετε αυτην! Τί αυτη κοπους παρεχετε?¹⁵ Καλον εργον ειργασατο εν εμοι.¹⁶ 7 Παντοτε γαρ τους πτωχους εχετε μεθ’ ἑαυτων, και όταν θελητε δυνασθε αουτους ευ ποιησαι· εμε δε ου παντοτε εχετε. 8 Ὁ εσχεν αὐτη εποιησεν. Προελαβεν μυρισαι μου το σωμα εις τον ενταφιασμον. 9 Ἀμην λεγω ὑμιν, ὅπου εαν κηρυχθη το ευαγγελιον τουτο εις ὅλον τον κοσμον, και ὃ εποιησεν αὐτη λαληθησεται εις μνημοσυνον αυτης.”

[Judas is hired]

10 Και Ἰουδας ὁ Ἰσκαριωτης, εἰς των δωδεκα,¹⁷ απηλθεν προς τους αρχιερεις ἵνα παραδω αουτον αουτοις. 11 Οἱ δε ακουσαντες εχαρησαν και επηγγειλαντο¹⁸ αυτω αργυρια δουια. Και εζητει πως ευκαιρωσ αουτον παραδω.

[The upper room is made ready]

12 Και τη πρωτη ἡμερα των αζυμων, ὅτε το Πασχα εθυον, λεγουσιν αυτω οἱ μαθηται αουτου, “Που θελεις απελθοντες ετοιμασομεν,¹⁹ ἵνα φαγης το Πασχα?” 13 Και αποστελλει δυο των μαθητων αουτου και λεγει αουτοις: “Ὑπαγετε εις την πολιν, και απαντησει ὑμιν ανθρωπος κεραμιον ὕδατος βασταζων· ακολουθησατε αυτω. 14 Και ὅπου εαν εισελθη, ειπατε τω οικοδεσποτη

¹ γινωσκεται || γινωσκετε [75%] 510,1384^a,1667

² ταυτα ιδητε || ~ 21 2265

³ οτι || --- 553

⁴ παντα || --- L.65

⁵ παρελευσεται 18,35,128,141,204,510,553,586,689,867,928,1072,1111,1117,1133,1145^c,1147,1199,1251,1384,1435,1572,2122,2253,2261,2265,2273,2382,2466,2503,2554,2621,2875,2876,1,2110,L.65

παρελευσονται [40%] 547,645,789,824,1023,1040,1046,1075,1145,1339,1461,1496,1503,1628,1637,1652,1667,1705,1713,2221,2323,2352,2765

⁶ η || και [2%] 1199

⁷ αγρυπνειτε || 1 και [77%] 2221,1,2110^c

⁸ ποτε || --- 2265

⁹ γρηγορη || γρηγορει 1133,2261,2265

¹⁰ αλεκτοροφωνιας || αλεκτεροφωνιας 689,1637

¹¹ εξαιφνης || εξεφνης 2265,2503

¹² τη || --- 2265,L.65

¹³ τριακοσιων || πεντακοσιων 2621

¹⁴ ενεβριμωντο 141^c || ενεβρημωντο 141 [corrected by first hand]

¹⁵ 1667 omits τι αυτη κοπους παρεχετε

¹⁶ εν εμοι || εις εμε [5%] 547^c

¹⁷ δωδεκα || δωδωκα 1199

¹⁸ επηγγειλαντο || επηγγειλαν 553 (i)

¹⁹ ετοιμασομεν 141^c || ετοιμασωμεν [35%] 141^v,1199,2265,L.65 || 1 σοι 1117

ὅτι^{1,2} “Ὁ διδασκαλὸς λέγει, “Ποῦ ἐστὶν τὸ καταλύμα ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φαγῶ;”³ 15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει ἀνωγέων³ μεγά εστρωμένον ἑτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.”⁴ 16 Καὶ ἐξηλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

[The last night—begins Thursday evening, 04/04/30, and ends the next morning]

14.17 Καὶ οψίας γενομένης ἐρχεται⁵ μετὰ τῶν δωδεκά.

[The traitor identified]

18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιοντῶν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ’ ἐμοῦ”. 19 Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῶ εἷς καθ’ εἷς,⁶ “Μητι⁷ ἐγώ;” Καὶ ἄλλος, “Μητι ἐγώ;” 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς: “Εἷς ἐκ τῶν δωδεκά, ὁ ἐμβαπτομένος μετ’ ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον.⁸ 21 Ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γεγραπταὶ περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου παραδίδεται! Καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννηθῆ⁹ ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.”

[Jesus institutes the Lord’s Supper]

22 Καὶ ἐσθιοντῶν αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς¹⁰ ἄρτον καὶ, εὐλογήσας ἐκλάσεν καὶ ἔδωκεν¹¹ αὐτοῖς καὶ εἶπεν, “Λαβετε, φαγετε· τούτο ἐστὶν τὸ σῶμα μου”. 23 Καὶ λαβὼν τὸ¹² ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἐπιὼν ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς: “Τούτο ἐστὶν τὸ αἷμα μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. 25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκετὶ οὐ μὴ πῖω¹³ ἐκ τοῦ γεννηματος¹⁴ τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πῖω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.” 26 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξηλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

[Peter will deny Him]

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι “Πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταυτῇ, ὅτι γεγραπταί:¹⁵ Ἰαταξῶ τὸν Ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα”. 28 Μετὰ δὲ¹⁶ τὸ ἐγερθῆναι με, προαξῶ ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.” 29 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε αὐτῷ, “Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ’ οὐκ ἐγώ”. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ, σημερον,¹⁷ ἐν τῇ νυκτὶ ταυτῇ, πρὶν ἢ δις ἀλεκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρῆρησέ με”. 31 Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἐλέγεν μαλλόν, “Ἐὰν με δεῖ συναποθάνειν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρῆρησωμαι!” Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἐλέγον.

[The agony in Gethsemane]

32 Καὶ ἐρχονται εἰς χωρίον¹⁸ οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανη.¹⁹ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, “Καθισατε²⁰ ὧδε ἕως προσευξομαι”.²¹ 33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην μεθ’ ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 Καὶ λέγει²² αὐτοῖς: “Περὶλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου, ἕως θανάτου. Μεινατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε.” 35 Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἐπέσεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ’ αὐτοῦ ἡ ὥρα. 36 Καὶ ἐλέγεν: “Ἀββᾶ, ὁ

¹ ὅτι || --- 547^c

² 1040 missing 14:14-38

³ ἀνωγέων || ἀνωγεῖν 1133,2265

⁴ ἡμῖν || ὑμῖν 553,1111,1133,2261,2352

⁵ ἐρχεται || ἀνεκεῖτω 2265,L.65

⁶ ~~ἦ~~ generally has καθ’ εἷς (one word)

⁷ μητι || μητοι 2323 (twice)

⁸ τρυβλίον 689^c || 1 και 689

⁹ ἐγεννηθη || ἐγεννηθη 2466

¹⁰ ἰησοῦς || 1 τον 1145,1705

¹¹ ἔδωκεν || ἐδίδου 547^c

¹² τὸ || --- 1133

¹³ πῖω || ποιῶ 128

¹⁴ γεννηματος 35,128,510,547,586,645,689,789,824,867,1023,1046,1072,1075,1111,1117,1145,1147,1199,1251,1339,1384,1435,1461,1496,1503,1628,1637,1652,1667,1713,2122,2253,2265,2273,2352,2382,2554,2621,2765,2875,2876,l.2110,L.65

γεννηματος [25%] 18,141,204,553,928,1133,1147^a,1572,1705,2221,2253^c,2261,2323,2466,2503,2554^c

(1040 missing)

(γεννημα refers to fruit or produce and would appear to be the better choice; γεννημα normally refers to the result of birth—‘fruit’ would be a derived meaning.)

¹⁵ γεγραπται || γεγεγραπται 18

¹⁶ μετὰ δὲ || ἀλλὰ 1 [79%] 689

¹⁷ σὺ σημερον || ~ 21 141

¹⁸ χωρίον || χορίον 1199

¹⁹ γεθσημανη || γεθσημανι [2%] 553 (i)

²⁰ καθισατε || καθησατε 1705,2265

²¹ προσευξομαι || προσευξωμαι [65%] 1133,2261

²² λέγει || λέγειν 689

Πατηρ, παντα δυνατα σοι. Παρενεγκαί¹ το ποτηριον απ' εμου τουτο·² αλλ' ου τί εγω θελω, αλλα τί συ.” 37 Και ερχεται και εύρισκει αυτους καθευδοντας, και λεγει τω Πετρω: “Σιμων, καθευδεις? Ουκ ισχυσας μιαν ώραν γρηγορησαι;³ 38 Γρηγορειτε και προσευχεσθε, ίνα μη εισελθητε εις πειρασμον. Το μεν πνευμα προθυμον, ή δε σαρξ ασθενης.” 39 Και παλιν απελθων προσηυξατο, τον αυτον λογον ειπων. 40 Και ύποστρεψας εύρειν αυτους παλιν καθευδοντας, ησαν γαρ οί οφθαλμοι αυτων⁴ καταβαρυνομενοι· και ουκ ηδεισαν τί αυτω⁵ αποκριθωσιν. 41 Και ερχεται το τριτον και λεγει αυτοις: “Καθευδετε λοιπον και αναπαυεσθε! Απεχει· ηλθεν ή ώρα· ιδου, παραδιδοται ό Υίος του Ανθρωπου εις τας χειρας των άμαρτωλων. 42 Εγειρεσθε, αγωμεν. Ιδου, ό παραδιδους με ηγγικεν.”

[The betrayal and arrest]

43 Και ευθεως, ετι αυτου λαλουντος, παραγινεται⁶ Ιουδας, εις ων⁷ των δωδεκα, και⁸ μετ' αυτου οχλος πολυς μετα μαχαιρων και ξυλων, παρα των αρχιερων και των γραμματεων και των⁹ πρεσβυτερων. 44 Δεδωκει δε ό παραδιδους αυτον συσημον αυτοις, λεγων, ““Ον αν φιλησω, αυτος εστιν· κρατησατε αυτον και απαγαγετε ασφαλως”. 45 Και ελθων,¹⁰ ευθεως¹¹ προσελθων αυτω¹² λεγει αυτω, “Ραββι,¹³ ραββι!” και κατεφιλησεν αυτον. 46 Οί δε επεβαλον επ' αυτον τας χειρας αυτων και εκρατησαν αυτον. 47 Είς δε τις των παρεστηκοτων σπασαμενος την μαχαιραν επαισειν¹⁴ τον δουλον του αρχιερεως, και αφειλεν αυτου το ωτιον. 48 Και αποκριθεις ό Ιησους ειπεν αυτοις: ““Ως επι ληστην εξήλθετε μετα μαχαιρων και ξυλων συλλαβειν με? 49 Καθ' ήμεραν ημην προς ύμας¹⁵ εν τω ίερω, διδασκων, και ουκ εκρατησατε με. Αλλ' ίνα πληρωθωσιν αί Γραφαι.”¹⁶ 50 Και αφεντες αυτον παντες εφυγον.

[A curious case]

51 Και εις τις νεανισκος ηκολουθησεν αυτω, περιβεβλημενος σινδωνα επι γυμνου. Και κρατουσιν αυτον οί νεανισκοι, 52 ό δε καταλιπων την σινδωνα γυμνος εφυγεν απ' αυτων.

[At Caiaphas' house]

53 Και απηγαγον τον Ιησουν προς τον αρχιερα· και συνερχονται αυτω παντες οί αρχιερεις και οί πρεσβυτεροι και οί γραμματεις. 54 Και ό Πετρος απο μακροθεν ηκολουθησεν αυτω, έως εσω¹⁷ εις την αυλην του αρχιερεως· και ήν συγκαθημενος μετα των ύπηρετων και θερμαινομενος προς το φως.

[A farcical trial]

55 Οί δε αρχιερεις και όλον το συνεδριον εζητουν κατα του Ιησου μαρτυριαν¹⁸ εις το θανατωσαι αυτον, και ουχ εύρισκον. 56 Πολλοι γαρ εψευδομαρτυρουν κατ' αυτου, και ισαι αί μαρτυριαι ουκ ησαν. 57 Και τινες ανασταντες εψευδομαρτυρουν κατ' αυτου, λεγοντες 58 ότι ““Ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος ότι ‘Εγω καταλυσω τον ναον τουτον τον χειροποιητον, και δια τριων ήμερων αλλον αχειροποιητον οικοδομησω’.” 59 Και ουδε ούτως ιση ήν ή μαρτυρια αυτων.

60 Και αναστας ό αρχιερευς εις μεσον επηρωτησεν τον Ιησουν, λεγων: “Ουκ αποκρινη ουδεν? Τί ούτοι σου καταμαρτυρουσιν?” 61 ‘Ο δε εσιωπα και ουδεν απεκρινατο. Παλιν ό αρχιερευς επηρωτα¹⁹ αυτον και λεγει αυτω, “Συ ει ό Χριστος, ό Υίος του Ευλογητου?” 62 ‘Ο δε Ιησους ειπεν: “Εγω ειμι, και οψεσθε τον Υίον του Ανθρωπου εκ δεξιων καθημενον της Δυναμεως, και ερχομενον μετα των νεφελων του ουρανου.” 63 ‘Ο δε αρχιερευς διαρρηξας τους χιτωνας αυτου λεγει: “Τί ετι χρειαν εχομεν μαρτυρων? 64 Ηκουσατε της βλασφημιας! Τί ύμιν φαίνεται?” Οί δε

¹ παρενεγκαί || παρενεγκε [70%] 689,1199,1384,2221

² απ εμου τουτο || ~ 312 [5%] 1199

³ γρηγορησαι || εγρηγορησαι 2466

⁴ οι οφθαλμοι αυτων || ~ 312 [3%] 1040

⁵ αυτω || --- [1%] 2466

⁶ παραγινεται || 1 ο 1496

⁷ ων || --- [10%] 547^c,1251,1667,2122

⁸ 2621 is lacking 14:53 – 15:31.

⁹ των || --- 1435

¹⁰ ελθων || --- [3%] 547,1251

¹¹ ευθεως || 1 και 141^c

¹² προσελθων αυτω || --- 2221^c

¹³ ραββι || --- 2265 || ραβι L.65 (i)

¹⁴ επαισειν || επεσε [15%] 1075,1145

¹⁵ υμας || ημας 645

¹⁶ γραφαι || 1 των προφητων 141

¹⁷ εσω || εσο 510

¹⁸ μαρτυριαν || ψευδομαρτυριαν 1667

¹⁹ επηρωτα || επηρωτησεν 547^c

παντες κατεκριναν αυτον ειναι ενοχον θανατου. 65 Και ηρξαντο τινες εμπτευειν αυτω και περικαλυπτειν το προσωπον αυτου και κολαφιζειν αυτον και λεγειν αυτω, "Προφητευσον!" Και οί ύπηρται ραπισμασιν αυτον εβαλλον.¹

[Peter's denials]

66 Και οντος του Πετρου εν τη αυλη κατω, ερχεται μια των παιδισκων του αρχιερεως. 67 Και ιδουσα τον Πετρον θερμαινομενον, εμβλεψασα² αυτω λεγει, "Και συ μετα του Ναζαρηνου³ Ιησου ησθα!" 68 'Ο δε ηρησατο, λεγων, "Ουκ οίδα ουτε επισταμαι τί συ λεγεις". Και εξηλθεν εξω εις το προαυλιον, και αλεκτωρ εφωνησεν. 69 Και ή παιδισκη ιδουσα αυτον παλιν ηρξατο λεγειν τοις παρεστηκοσιν⁴ ότι "Ούτος εξ αυτων εστιν". 70 'Ο δε παλιν ηρνειτο. Και μετα μικρον, παλιν οί παρεστωτες ελεγον τω Πετρω, "Αληθως εξ αυτων ει· και γαρ Γαλιλαιος ει, και ή λαλια σου ομοιαζει!" 71 'Ο δε ηρξατο αναθεματιζειν και ομνυναι ότι "Ουκ οίδα τον ανθρωπον τουτον ον λεγετε!" 72 Και εκ δευτερου αλεκτωρ εφωνησεν. Και ανεμνησθη ό Πετρος το ρημα ό ειπεν αυτω ό Ιησους ότι "Πριν αλεκτορα φωνησαι δις, απαρνηση με τρις". Και επιβαλων⁵ εκλαιεν.

[Crucifixion Day—Friday, 04/05/30 AD]

15.1 Και ευθεως επι το⁶ πρωι, συμβουλιον ποιησαντες, οί αρχιερεις μετα των πρεσβυτερων και γραμματεων, και όλον το συνεδριον, δησαντες τον Ιησουν απηνεγκαν και παρεδωκαν τω Πιλατω.

[Jesus before Pilate]

2 Και επηρωτησεν αυτον ό Πιλατος, "Συ ει ό βασιλευς των Ιουδαιων?" 'Ο δε αποκριθεις ειπεν αυτω, "Συ λεγεις!" 3 Και κατηγορουν αυτου οί αρχιερεις πολλα. 4 'Ο δε Πιλατος παλιν επηρωτησεν αυτον, λεγων: "Ουκ αποκρινη ουδεν? Ιδε ποσα σου καταμαρτυρουσιν!" 5 'Ο δε Ιησους ουκετι ουδεν απεκριθη, ώστε θαυμαζειν τον Πιλατον.

[Barabbas]

6 Κατα δε έορτην απελυεν αυτοις ένα δεσμιον, ονπερ ητουντο. 7 Ήν δε ό λεγομενος Βαραββας,⁷ μετα των συστασιαστων δεδεμενος, οίτινες εν τη στασει φονον πεποιηκεισαν. 8 Και αναβοησας ό οχλος ηρξατο αιτεισθαι καθως αιει εποιει αυτοις.⁸ 9 'Ο δε Πιλατος απεκριθη αυτοις, λεγων, "Θελετε απολυσω ύμιν τον βασιλεα των Ιουδαιων?" 10 (Εγινωσκεν γαρ ότι δια φθονον⁹ παραδεδωκεισαν αυτον οί αρχιερεις.) 11 Οί δε αρχιερεις ανεσεισαν τον οχλον, ίνα μαλλον τον Βαραββαν¹⁰ απολυση αυτοις. 12 'Ο δε Πιλατος αποκριθεις παλιν¹¹ ειπεν αυτοις, "Τί ουν θελετε ποιησω ον λεγετε βασιλεα των Ιουδαιων?" 13 Οί δε παλιν εκραξαν, "Σταυρωσον αυτον!" 14 'Ο δε Πιλατος ελεγεν αυτοις, "Τί γαρ κακον εποιησεν?" Οί δε περισσοτερω¹² εκραξαν, "Σταυρωσον αυτον!" 15 'Ο δε Πιλατος, βουλομενος¹³ τω οχλω το ίκανον ποιησαι, απελυσεν αυτοις τον Βαραββαν, και παρεδωκεν τον Ιησουν, φραγελλωσας,¹⁴ ίνα σταυρωθη.

[Soldiers have a little 'fun']

16 Οί δε στρατιωται απηγαγον αυτον εσω της αυλης, ό εστιν Πραιτωριον, και συγκαλουσιν όλην την σπειραν. 17 Και ενδουσιν αυτον πορφυραν και περιτιθεασιν αυτω¹⁵ πλεξαντες ακανθινον στεφανον, 18 και ηρξαντο ασπαζεσθαι αυτον και λεγειν, "Χαιρε, ό βασιλευς των Ιουδαιων!" 19 Και ετυπτον αυτου την κεφαλην καλαμω και ενεπτυν αυτω, και τιθεντες¹⁶ τα γονατα προσεκυνουν αυτω. 20 Και ότε ενεπαλιξαν αυτω, εξεδυσαν αυτον την πορφυραν και ενεδυσαν αυτον¹⁷ τα ίματια τα ιδια. Και εξαγουσιν αυτον ίνα σταυρωσωσιν αυτον.

[The Crucifixion]

¹ εβαλλον 141° || εβαλον (37.4%) 141,1705,2466 (corrected by first hand)

² εμβλεψασα || εμβλεψας 1133

³ ναζαρηνου || ναζαρινου 645

⁴ παρεστηκοσιν || παρεστηκωσιν 1199

⁵ επιβαλων || επιβαλον 645

⁶ το || τω (17.3%) 645,2265

⁷ βαραββας || βαραβας 1713^x,2265,L.65 (i)

⁸ αιει εποιει αυτοις || ~ 231 1572

⁹ φθονον || φονον 1628

¹⁰ βαραββαν || βαραβαν 1145 (but he got it right in verses 7 and 15) (i)

¹¹ αποκριθεις παλιν || ~ 21 [0.5%] 2876

¹² περισσοτερω^s || περισσοτερος 1199

¹³ βουλομενος || βολομενος 2273 (i)

¹⁴ φραγελλωσας 141° || φραγγελωσας 2466 || φραγγελωσας 141,L.65

¹⁵ αυτω || αυτον 1667

¹⁶ τιθεντες || τυθεντες 204,1199 (i)

¹⁷ 2265 omits την πορφυραν και ενεδυσαν αυτον (h)

21 Και αγγαρευουσιν παραγοντα τινα, Σιμωνα Κυρηναιον, ερχομενον απ¹ αγρου (τον πατερα Αλεξανδρου και 'Ρουφου), ινα αρη τον σταυρον αυτου. 22 Και φερουσιν αυτον επι *Γολγοθα* τοπον, ὃ εστιν μεθερμηνευομενον, 'Κρανιου Τοπος'. 23 Και εδιδουν αυτω πιειν² εσμυρνισμενον οινον, ὃ δε ουκ ελαβεν. 24 Και σταυρωσαντες αυτον, διαμεριζονται τα ιματια αυτου, βαλλοντες³ κληρον επ' αυτα, τις τί αρη. 25 Ἦν δε ὥρα τριτη και εσταυρωσαν αυτον. 26 Και ἦν ἡ επιγραφη της αιτιας αυτου επιγεγραμμενη:

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

27 Και συν αυτω σταυρουσιν δυο ληστας, ένα εκ δεξιων και ένα εξ ευωνυμων⁴ αυτου. 28 Και επληρωθη ἡ Γραφη ἡ λεγουσα, "Και μετα ανομων ελογισθη".

29 Και οἱ παραπορευομενοι⁵ εβλασφημουσιν αυτον, κινουντες τας κεφαλαις αυτων και λεγοντες, "Ουα, ὃ καταλυων τον ναον και εν τρισιν ἡμεραις οικοδομων, 30 σωσον σεαυτον και καταβα απο του σταυρου!" 31 Ὅμοιως και οἱ αρχιερεις, εμπαιζοντες προς αλληλους μετα των γραμματεων, ελεγον:⁶ "Αλλους εσωσεν· εαυτον ου δυναται σωσαι! 32 Ὁ Χριστος, ὃ βασιλευς του Ισραηλ, καταβατω νυν απο του σταυρου, ινα ιδωμεν και πιστευσωμεν αυτω."⁷ Και οἱ συνεσταυρωμενοι αυτω⁸ ωνειδιζον⁹ αυτον.

33 Γενομενης δε ὥρας ἑκτης, σκοτος εγενετο εφ' ὄλην την γην εως ὥρας ενατης.¹⁰ 34 Και τη ὥρα τη ενατη εβοησει¹¹ ὃ Ιησους φωνη μεγαλη, λεγων, "*Ελωι, Ελωι, λιμα σαβαχθανι?*"¹² ὃ εστιν μεθερμηνευομενον, "'Ο Θεος,¹³ ὃ Θεος μου, εις τί με εγκατελιπες?" 35 Και τινες των παρεστηκοτων ακουσαντες ελεγον, "Ιδου, Ηλιαν φωνει".¹⁴ 36 Δραμων δε εἰς και γεμισσας¹⁵ σπογγον οξους, περιθεις τε καλαμω, εποτιζεν αυτον, λεγων, "Αφετε!¹⁶ Ἰδωμεν ει ερχεται Ηλιας καθελειν αυτον!"

37 Ὁ δε¹⁷ Ιησους αφεις φωνην μεγαλην, εξεπνευσεν· 38 και το καταπετασμα του ναου εσχισθη εις δυο απο ανωθεν εως κατω. 39 Ἰδων δε ὃ κεντυριων, ὃ παρεστηκως εξ εναντιας αυτου, ὅτι οὕτως κραζας εξεπνευσεν, ειπεν, "Αληθως ὃ ανθρωπος οὗτος Υἱος ἦν Θεου!"

40 Ἦσαν δε και γυναικες απο μακροθεν θεωρουσαι, εν αἷς ἦν Μαρια ἡ Μαγδαληνη και Μαρια ἡ του Ιακωβου του μικρου και Ιωση μητηρ και Σαλωμη—41 αἱ και ὅτε ἦν εν τη Γαλιλαια ηκολουθουν αυτω και διηκουσιν αυτω—και αλλαι πολλαι αἱ συναναβασαι αυτω εις Ἱεροσολυμα.

[*The burial*]

42 Και ἡδη οψιας γενομενης, επει Παρασκευη ἦν,¹⁸ ὃ εστιν προσαββατον,¹⁹ 43 ελθων Ιωσηφ ὃ απο Αριμαθαιας, ευσχημων βουλευτης, ὃς και αυτος ἦν προσδεχομενος την βασιλειαν του Θεου, τολμησας εισηλθεν προς Πιλατον και ητησατο το σωμα του Ιησου. 44 Ὁ δε Πιλατος εθαυμασεν ει ἡδη τεθνηκεν· και προσκαλεσαμενος τον κεντυριωνα²⁰ επηρωτησεν αυτον ει παλαι απεθανεν. 45 Και γνους απο του κεντυριωνος, εδωρησατο το σωμα τω Ιωσηφ. 46 Και αγορασας σινδονα και καθελων αυτον, ενειλησεν τη σινδονι και κατεθηκεν αυτον εν μνημειω, ὃ ἦν λελατομημενον εκ πετρας· και προσεκυλισεν²¹ λιθον επι την θυραν²² του μνημειου. 47 Ἡ δε Μαρια ἡ Μαγδαληνη και Μαρια Ιωση εθεωρουν που τιθεται.

¹ απ || επ 1251

² πιειν || ποιειν 1199

³ βαλλοντες || βαλοντες 18,2503

⁴ ευωνυμων || ευουυμων 645

⁵ 1384 missing 15:29-16:7

⁶ ελεγον || ελεγων 645

⁷ αυτω || --- 2265

⁸ αυτω || --- (1.9%) 824

⁹ ωνειδιζον || ονειδιζον 1075,2621

¹⁰ ενατης 35^c,1075^c || εινατης [20%] 35,547,645,928,1023,1075,1199,1251,1572,1667^c,2765 (sp) (twice) (1384 missing)

¹¹ εβοησει || ανεβοησειν 2875

¹² σαβαχθανι || σαβαχθανη 547^c

¹³ θεος || 1 μου [55%] 553,1199,1251

¹⁴ φωνει || φωνη 1199,2265

¹⁵ γεμισσας || γεμησας 1117 (i)

¹⁶ αφετε || αφες 547^c

¹⁷ δε || 1 ο 645

¹⁸ παρασκευη ην || ~ 21 [75%] 2876

¹⁹ προσαββατον || προσσαββατον [30%] 1199

²⁰ κεντυριωνα || κεντυριονα 1251

²¹ προσεκυλισεν || προσεκυλησε 2621 (sp)

²² επι την θυραν 35^c,1111^{ab},2273^c || τη θυρα 204,2466 || 1 τη θυρα [1%] 35,141,553,928,1111,1133,1147,1572,2253,2261,2273,2554,2876,1,2110 (1384 missing)

16.1 Και διαγενομενου του σαββατου, Μαρια ἡ Μαγδαληνη και Μαρια Ιακωβου και Σαλωμη ηγορασαν αρωματα, ἵνα ελθουσαι αλειψωσιν τον Ιησουν.¹

[Resurrection Day—Sunday, 04/07/30 AD]

[Women go to sepulcher]

16.2 Και λιαν πρωι της μιας σαββατων, ερχονται επι το μνημειον, ανατειλαντος του ἡλιου. 3 Και ελεγον προς ἑαυτας, “Τίς αποκυλισει ἡμιν τον λιθον εκ της θυρας του μνημειου?” 4 Και αναβλεψασαι θεωρουσιν ὅτι αποκεκυλισται ὁ λιθος! (ἦν γαρ μεγας σφοδρα). 5 Και εισελθουσαι εις το μνημειον ειδον νεανισκον καθημενον εν τοις δεξιοις περιβεβλημενον στολην λευκην, και εξεθαμβηθησαν. 6 Ὁ δε λεγει αυταις: “Μη εκθαμβεισθε. Ιησουν ζητειτε, τον Ναζαρηνον, τον εσταυρωμενον. Ηγερθη! Ουκ εστιν ὡδε! Ἴδε, ὁ τοπος ὅπου εθηκαν αυτον. 7 Αλλ’ ὑπαγετε, ειπατε τοις μαθηταις αυτου, και τω Πητρῳ, ὅτι Ἰπροαγει ὑμας εις την² Γαλιλαιαν· εκει αυτον οψεσθε, καθως ειπεν ὑμιν.” 8 Και εξελθουσαι εφυγον απο του μνημειου, ειχεν δε αυτας τρομος και εκστασις·³ και ουδενι ουδεν ειπον, εφοβουντο γαρ.

[Jesus appears to the Magdalene, first]

9 Αναστας δε ὁ Ιησους⁴ πρωι πρωτη⁵ σαββατου,⁶ εφανη πρωτον Μαρια τη Μαγδαληνη,⁷ αφ’ ἧς εκβεβληκει⁸ ἑπτα δαιμονια. 10 Εκεινη πορευθεισα απηγγειλεν τοις μετ’ αυτου γενομενοις, πειθουσιν και κλαιουσιν.⁹ 11 Κακεινοι, ακουσαντες ὅτι ζη και εθεαθη ὑπ’ αυτης, ηπιστησαν.

[Emmaus]

12 Μετα δε ταυτα δυσιν εξ αυτων περιπατουσιν εφανερωθη, εν¹⁰ ἑτερα μορφη, πορευομενοις εις αγρον. 13 Κακεινοι απελθοντες απηγγειλαν τοις λοιποισ· ουδε εκεινοις επιστευσαν.

[Jesus appears to the ‘Eleven’, fifth]

14 Ὑστερον ανακειμενοις αυτοις τοις ἑνδεκα εφανερωθη·¹¹ και ωνειδισεν¹² την απιστιαν αυτων και σκληροκαρδιαν, ὅτι τοις θεασαμενοις αυτον εγηγερμενον ουκ επιστευσαν. 15 Και ειπεν αυτοις: “Πορευθεντες εις τον κοσμον ἅπαντα, κηρυξατε το ευαγγελιον παση τη κτισει. 16 Ὁ πιστευσας και βαπτισθεις σωθησεται· ὁ δε απιστησας κατακριθησεται. 17 Σημεια δε τοις πιστευσασιν ταυτα παρακολουθησει: εν τῳ ονοματι μου δαιμονια εκβαλουσιν· γλωσσαις λαλησουσιν καιναις· 18 οφεις αρουσιν· καν θανασιμον τι πιωσιν, ου μη αυτους βλαψη· επι αρρωστους χειρας επιθησουσιν, και καλως ἔξουσιν.”

[The Ascension]

16.19 Ὁ μεν ουν Κυριος, μετα το λαλησαι αυτοις, ανεληφθη εις τον ουρανον¹³ και εκαθισεν¹⁴ εκ δεξιων του Θεου. 20 Εκεινοι δε εξελθοντες εκηρυξαν πανταχου, του Κυριου συνεργουντος και τον λογον βεβαιουντος δια των επακολουθουντων σημειων. Αμην.¹⁵

¹ τον ιησουν || αυτον [70%] 2221,2323

² την || της 1199

³ εκστασις || εστασις 1.2110 (i)

⁴ ο ιησους || --- 2265

⁵ πρωτη || πρωτου 789

⁶ σαββατου || σαββατων 1384^{mt}

⁷ μαγδαληνη || μαγδαλινη 1384 (i)

⁸ εκβεβληκει || εκβεβληκη 1384

⁹ κλαιουσιν || κλεουσι 204

¹⁰ εν || --- 1705

¹¹ 128 omits two full lines after the εφανερωθη in verse 12, going from one page to the next; a clear case of homoioteleuton.

¹² ωνειδισεν || ωνειδησε 1384 (i)

¹³ ουρανον || ουρανοι 547^c

¹⁴ εκαθισεν || εκαθησεν 1199

¹⁵ αμην || --- (2.1%) 1199